BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 178 - 5 EYLÜL 1978 FİYATI 5 TL

TÖB-DER:

İlhan Alkan'la görüşme

HÜKÜMETİN GELECEĞİ

IMF
KELEPÇELİ DARBOĞAZ

Türkiye ekonomisinde Batı etkisi gün geçtikçe pekişmektedir. Ayın ikinci yarısı içinde Moskova'da yapılacak olan Türkiye-Sovyetler Birliği Karma Ekonomik Komisyonu toplantısının Batı etkisini azaltma olanakları da yitirilmişe benzemektedir. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında kurulan yeni ilişkiler, geçmişe göre daha ileri bir adım olmakla birlikte, gerekli boyutlara ulaşmamıştır. İlişkiler, kapitalist yapıların korunması için zorunlu finansman olanaklarının yaratılmasıyla sınırlı kalmıştır.

Türkiye-Sovyetler Birliği Karma Ekonomik Komisyonu toplantısının ardından, önümüzdeki Ekim ayı, ülkemizin kapitalist dünya sistemi içindeki yerinin bugünkü belirsizliklerinin giderilmesi bakımından önem taşımaktadır. Ekim ayının başında, Türkiye-Avrupa Ekonomik Topluluğu ilişkilerindeki kopukluğu gidermeye yönelik Türk önerileri Brüksel'e götürülecektir. Türkiye AET'den, bir süre için "bağışıklık" dönemi uygulaması istemektedir. Bağışıklık döneminin süresinin Dördüncü Plan yıllarını kapsayacak biçimde beş yıl olması beklenmektedir.

Bağışıklık döneminde, Türkiye'nin sanayi ürünlerindeki miktar kısıtlamaları ile gümrük yükümlülüklerinin ertelenmesi söz konusudur. Türk sanayii bunun yaratacağı rahatlıktan yararlanarak, bağışıklık dönemi sonunda AET'ye "tam üye" olunmasını istemektedir. Bağışıklık dönemi sonrasında AET'ye tam üyelik gerçekleşmese bile, AET ile bütünleşmek yönündeki seçim kesinlik kazanmışa benzemektedir.

PARA FONU İLİŞKİLERİ

Ekim ayı içinde, Türkiye'nin Uluslararası Para Fonu ile "istikrar programı" uygulamasındaki görüş ayrılıklarının da çözümlenmesi beklenmektedir. Büyük bir olasılıkla, Ecevit Hükümeti'nin ekonomideki "kötüye gidişi" durdurma ve "toparlama" programı olarak uygulamaya koyduğu "istikrar" önlemleri, bazı yeni önlemlerle desteklenecektir.

Önceki hafta Türkiye'de incelemeler yapan Para Fonu uzmanlarına göre bu yeni önlemler aşağıdaki gibi olmak zorundadır:

* Enflasyonu yavaşlatabilmek için cari ödemelerdeki açığa azaltmak: Bu önlem, kamu kesimine yeni personel alımının kısıtlanmasını ve ücret artışlarının kontrolunu içermektedir.

* Kamu sektörünün borçlanma gereksinimini azaltmak için resmi harcamaları kısıtlamak: Bu önlem, özellikle kamu iktisadi kuruluşlarının yatırımları ile işletme faaliyetlerini askıya almaya yöneliktir.

* Kamu iktisadi kuruluşlarının ürünlerine zam yaparak bu kuruluşların kendilerine yeterli hale getirilmeleri ve devlet subvansiyonuna olan gereksinimlerinin yokedilmesi.

* Kamu gelirlerini arttırılması: Bu önlem, vergi yasalarında değişiklik yapılmasını öngören tasarının meclislerden çıkarılmasıyla ilgilidir.

* Türkiye'nin dış ekonomik ilişkiler alanında güvenirliğinin yeniden yaratılması için, tüm ödeme ve transferlerin yeniden düzenlenmesi.

Türkiye'nin Uluslararası Para Fonu'nun bu önlemlerini olduğu gibi benimsemeyeceği kuşkusuzdur. Ancak, yeterli gelir kaynakları bulunmayan kamu kesiminin, bu arada özellikle kamu iktisadi kuruluşlarının, bugünkü uygulamada dahi büyük bir para darlığından kıvrandıkları gözlenmektedir. Para darlığı, kamu iktisadi kuruluşlarının ekonomide yerlerini sarsıcı boyutlara varmış bulunmaktadır. Oysa, kamu iktisadi kuruluşları, Türkiye'de dışa bağımlı ve tüketime yönelik sanayi yapısında gerekli değişikliklerin yapılabilmesi için etkinliklerini korumaları, hatta arttırmaları zorunludur. Demokrasiden yana bir iktidar için, kamu iktisadi kuruluşları sanayileşme sürecinin ve planlamanın temel birimleri olmak durumundadır. Bu kuruluşların büyük ölçekte kurulma olanakları ve çoğu kez doğal tekel olma durumları, ekonomide yönetimi elde tutmaya olanak vermektedir.

BEKLENEN GELİŞMELER

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1979-1983 yılları arasında yaklaşık 1,5 trilyon lira tutarında bir yatırım öngörmektedir. Bu yatırım öngörüsünde kamunun payı 800 milyar lira dolayındadır. Oysa kamu kesiminin daha önceki yıllarda başlamış yatırımlarının Dördüncü Plan dönemine sarkan mali yükü bugünkü fiyatlarla 1 trilyon lirayı aşmaktadır.

Kamu kesiminin devam eden yatırımları arasında, MSP'nin elinde ölü doğmuş bulunan "ağır sanayi" yatırımları da bulunmaktadır. Ancak temel yapı, ihracata yönelik özel kesim sanayilerine girdi sağlayacak ara malları üretimine dayalıdır.

Görünen odur ki, Dördüncü Plan döneminde, kamu kesiminin kağıt üzerindeki pek çok projesinden vazgeçilme durumunda kalınacaktır. Yatırımlara kaynak bulunmasında kamu desteğine sahip ve siyasal kaygıları olmayan özel kesim ise, 1950'lerden bu yana sürdürdüğü hızlı gelişimini perçinleyecektir. Bu arada özel kesim, günümüzde ağır sanayide de kamuya rekabet edecek bir birikime ulaşmıştır. Otomotiv ve aksamları alanındaki faaliyetleri ile dünyanın sayılı kuruluşları arasında kendisine ön sıralarda yer bulan bir Koç Holding örneği ortadadır. Döktaş ve Asil çelik projeleri ile bunların devamı olan motor üretiminin beklenilenden çok kısa bir süre içinde gerçekleştirilmesiyle Koç Holding, Türkiye'nin "Ford" ya da "General Motor"u olmaya adaydır.

Ecevit Hükümeti'nin temel seçimleri karşısında, Türkiye ekonomisinin genel doğrultusunun, özel kesim üstünlüğü yönünde olması kaçınılmazdır. Burada en önemli sorun, sanayiin toplumsal maliyeti yüksek, dışa bağımlı ve tekelciliğin olumsuz niteliklerinden arındırılmasıdır. Kamu iktisadi kuruluşların bugünkü finansman darboğazlarını arttıracak önlemler yerine, bu kuruluşların etkinliğinin arttırılması, özel kesimin gelişimini dengelemek için zorunludur. Ecevit Hükümeti'nin, sanayileşmeyi demokratik ortamı koruyarak ve güçlendirerek sürdürebilmesi için gerekli bu asgari koşullardan ödün vermeye zorlandığı izlenmektedir. Verilecek her ödün, ekonomik yapının yanısıra, politik yapıda da istenmeyen dönüşümleri beraberinde getirebilecektir.

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd.Şti. adına Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCABIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8, Kızılay-ANKARA, Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Çemberlitaş - İSTANBUL, Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği COODİFF13/2 Square Wiser-1040 Bruxelles/Belçika ● Abone Koşulları: Yıllık 200.TL., 6 aylık 100 TL. Avrupa, 6 aylık 250.TL.(20 DM) Yıllık:500.TL.(40 DM),Amerika: 6 aylık325.TL Yıllık: 650TL.Avustralya-Japonya: 6 aylık 400.TL.,Yıllık 800 TL. ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 ● İlan koşulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000. TL., Arka Kapak (Siyah - beyaz) 12.000. TL., İç sayfalarda sütun santimi: 40.-TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Ofset Tesisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

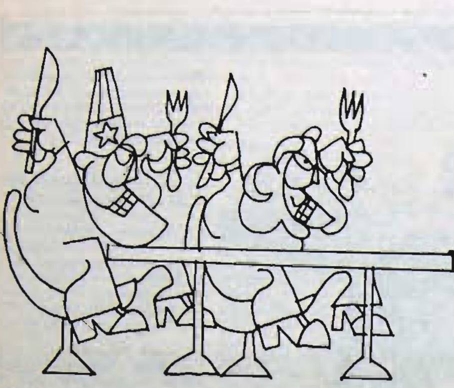
MUĞLA'DA TİP İLÇE SEKRETERİNE İŞKENCE YAPILDI

Türkiye İşçi Partisi Muğla Merkez İlçe sekreteri Bilal Sak tarlasında çalışırken 4 sivil tarafından zorla götürüldüğü kırda birköprü altına sokularak dövüldü. Kendilerinin güvenlik görevlisi olduğunu söyleyen ve emir veren kişiye "komutanım" diye hitap eden sivil kişiler bölgede kaçak olarak dolaşan katil Eşref adında birini vurması için baskı yaptılar.

Çaybükü köyü muhtarının ihbarı ile daha önce de sorguya çekilen Bilal Sak dövüldüğünü belgeleyen doktor raporu ile birlikte savcılığa şikayette bulundu. TİP üyesi avukatlar Bilal Sak'a yapılan işkencenin ortaya çıkarılması ve sorumluların cezalandırılması için davayı takip ediyorlar.

Yasa ve insanlık dışı işkence olayı ile ilgili olarak Vali ile görüşen TİP Muğla il başkanı Mustafa Uzundemir'e Vali "Katil Eşref'i aramak için resmi görevlilerin sivil giydirildiğini" söyledi. Bilal Sak'a işkence eden sivillerin de bu tür sivil giydirilmiş resmi kişiler olup olmadığının mutlaka ortaya çıkarılacağını söyleyen TİP yöneticileri aynı gün Yatağan TİP İlçe merkezinin de bombalandığını açıkladılar. Sahur topu atılacağı sıralarda bombalanan ilçe merkezi ile ilgili olarak idari ve adli makamlara başvuran TİP'liler ilçede dağıttıkları bildirilerle de olayı protesto ettiler.

Yatağan ilçesinde hızla gelişen Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesini durdurma amacına yönelik bu tür saldırı ve baskılardan asla yılmayacaklarını söyleyen TİP üyeleri mücadelelerini sürdürüyorlar.

HÜKÜMETİN GELECEĞİ

BEHİCE BORAN

Hükümetin kalıcı mı, gidici mi olduğu sorusu son günlerde zihinlerde biçimlenmeye, hatta tartışılmaya başlandı. Yakın zamana kadar "Bu hükümetin alternatifi yok" ve bu nedenle de 1981'e kadar iktidarda kalabilir düşüncesi yaygındı. Unutuldu ki, 1974'de CHP, MSP ile koalisyonu bozup hükümetten çekildikten sonra da "Bu Meclis'ten başka hükümet çıkmaz" denilmiş, erken seçim istenmiş ve kaçınılmaz sayılmıştı. Oysa bilindiği gibi, beklenmedik bir gelişme olmuş, dört parti biraraya gelip önce Milliyetçi Cepheyi, sonra iktidarını oluşturmuştu.

Şimdi hükümetin geleceği konusunda beliren şüpheler "anarşi"nin önlenememesi açısından değil, Batılı'ların koyduğu baskılar açısındandır. Hükümetin geleceğinin belirlenmesinde bu ikinci güç açıkça ağır basma yolundadır. Şimdiki halde, hükümeti değiştirmekten çok ona Batılıların yani emperyalizmin isteklerini kabul ettirmeyi hedef alıyor. Hükümet de ilk açıkladığı konumlardan sürekli gerileyerek ödünler veriyor. Son olarak 4. plan stratejisinden de temel ödünler verildiği anlaşılıyor. Hükümet bu çizgide devam edecektir.

Ama batılı emperyalistlerin meramı başka. Ekonomik mali konularda tüm istekler kabul edilse de esas politik isteklerinin kabulüdür. Bu, bir yandan Sovyetler Birliği ve diğer yandan sosyalist devletlerle ilişkilerin yavaşlatılıp "soğutulmasını, öbür yandan batı ile ilişkileri sıkılaştırmak için başta ABD ile ikili anlaşma ve üsler, daha ardından da AET ile ilişkiler konularını içerecektir. Hükümet bu konularda da istenilenleri verecektir. Zaten ABD ile ikili anlaşma ve üsler konusunda "Ortak Savunma" anlaşmasında öngörülen dört yıllık kira bedellerinin yükseltilmesinden başka bir istek şimdiye kadar ileri sürülmüş değildir.

Bütün isteklerini elde ettikten sonra bile emperyalist güçler ve içteki büyük sermaye CHP hükümetine alternatif aramaktan, hazırlamaktan vazgeçmeyeceklerdir. Emperyalizm ve büyük burjuvazi hiç bir zaman tek ata oynamazlar, hele oynadıkları at sosyal demokrat veya "reformcu" damgasını taşıyorsa. "CHP ağırlıklı hükümet"in kuruluşuna bu dış ve iç güçler karşı koymadılar, belki yardımcı bile oldular. CHP de iktidara geldiğinden beri bu güçlere güvence vermek için elinden geleni yaptı ve yapıyor. Ne var ki, bir sosyal demokrat iktidarı tam benimseyemiyorlar, hep kuşkulular. Sosyal demokrat iktidarın düzeni ayakta tutabilmek, sürekliliğini korumak için kendince zorunlu gördüğü değişikliklerden - "reform"lardan - ürküntü duyuyorlar. Avrupa burjuvazisi bu konuda daha deneyli. Avrupa işçi sınıfının iki yüz yıla yaklaşan çetin mücadeleleri ve politik bilinçlenmesinden çıkardığı derslerle Avrupa ülkelerinin, özellikle kuzey bölümündekilerin, burjuvazileri, sosyal demokrasinin işlevini, kendi çıkarlarına yararlılığını görmüş, onunla anlaşıp uyuşmuşlardır. İşçi sınıfı büyük çoğunluğu ile bilinçlenmemiş, kendi bağımsız partisiyle etkin politik mücadele yürütemeyen ABD'de, burjuvazi öyle değil. Çok daha dar görüşlü, toplumsal olgu ve gelişmelerden çok daha habersiz. Bizim yeni yetme hamhalat burjuvazi de aynı durumda. Ancak açık sağın duruma hakim olamadığı çok sıkışık durumlarda, geçici olarak, sol görünümlü sosyal demokrasiye baş vurmak, daha sağ bir yönetim olanağı belirir belirmez sosyal demokrasiyi yedeğe almak ABD'nin izlediği politikadır. Açık ve belirgin örneği de Portekiz'dir. Suares ve partisi yetmişdört Nisan devriminden sonra yoktan var edilip politika sahnesine salındı, şimdi yedeğe itilip daha açıkça sağ bir yönetime gidiliyor.

ABD'nin de, bizim burjuvazinin de sosyal demokrasiye Avrupa burjuvazisi kadar bile tahammülleri yok. Her ikisinin tercihi AP. Ama AP'nin eskisi gibi tek başına iktidar olabilmesi şüpheli olduğundan CHP veya MHP ile koalisyon gerekebilir. CHP iktidarda tutunamaz da düşer veya düşürülürse, ardından bir CHP-AP koalisyonunun pek olasılığı olmaz. CHP böyle bir koalisyona girmeyi göze alamaz. ABD ve yerli büyük burjuvazi için de CHP-AP koalisyonu CHP iktidarından önce öyle bir iktidarı önlemek üzere geçerliydi. AP tek başına iktidar olamıyacaksa, AP-MHP koalisyonunu yeğlerler şimdi.

Erken seçim önerilerinde, CHP iktidarınca MC'den gayri yeni bir alternatif hazırlama isteği yatıyor. AP içinde yeni bir kadro oluşturma ve Ekim'deki Genel Kurulda parti içi iktidara getirme girişimleri de bu hazırlıkların bir parçası. Yıllardır Demirel'e bir alternatif bulunamadı, şimdi hiç değilse çevresindeki kadro değiştirilmek isteniyor anlaşılan.

CHP iktidarına alternatif hazırlıkları sürecek, süredursun. Bunlar bir zaman alacak işler. Bir askeri cunta alternatifi şimdilik gündemde görünmüyor. Ama o da elde tutulan kartlardan biri. İvedi gündemde olan CHP'nin tam istenilen çizgiye getirilmesi, tüm tumturaklı iddialardan ve iddialı girişimlerden vazgeçirtilerek "haddini bilmesi" durumuna sokulmasıdır. Bu yolda mesafe alınmaktadır da. "Gölge etmesinler başka ihsan istemez", "Ecevit Batı'ya Eylül sonuna kadar mühlet verdi" havası çoktan silinmiştir. Şimdi hükümet IMF'den "mühlet" ve "esneklik" istemektedir.

Bütün bu gelişmeler CHP'yi kuşkusuz son derece yıpratıyor, kitle tabanını kemiriyor. CHP emperyalizmin ve yerli büyük burjuvazinin isteklerine bu denli uyacak, kendi programı doğrultusunda hiçbir şey yapmıyacaktı da niye iktidara talip oldu, talip olmanın ötesinde iktidar olabilmek için bu denli uğraştı? Bu, üzerinde ayrıca durulması gereken bir sorun. Bu arada, CHP'nin geriletilmesi ve yıpratılması yeni bir iktidar hazırlanışı açısından elbette bunu hazırlayanların işine yarıyor. Ama tüm ilerici harekete zarar veriyor. Kendi programı çerçevesinde hareket edebilen bir CHP ile mücadele yeğlenirdi.

Konumuz olan "hükümetin geleceği" bakımından ufukta görünen, IMF ile diğer emperyalist kuruluşların ve artlarındaki devletlerin baskıları son noktaya kadar yükseltip sık boğaz ederek istediklerini aldıktan sonra kemendi gevşetmeleri ve gerekli borç ertelemelerini yapıp gerekli "taze para"yı akıtmalarıdır. Her ne olursa olsun, emperyalizm, kendi dünya ilişkileri içindeki bir ülkenin hepten iflasını göze alamaz.Dünya sosyalist sisteminin oluşup gelişmesiyle tüm dünyaya egemen olmaktan çıkan ve sömürü alanı üçte birden fazla daralan kapitalizm bu nüfuz ve sömürü alanının daha da daralmasını kaldırabilecek durumda değildir. Buna müsaade etmek, içinde bocaladığı bunalımı daha da derinleştirir. Ayrıca, eski borçlarını kurtarabilmek için de yeni borçlar vermek durumundadır. Ama bunların olacağını söylemek, Türkiye ekonomisinin ve politik hayatının "esenliğe" çıkacağını söylemek değildir. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kaldıkça Türkiye için "esenlik" söz konusu olamaz.

İçte "anarşi"ye gelince, hükümetin geleceği açısından bu belirleyici etmen değil. Burjuva partilerinin hangisi iktidar olsa, "anarşi" sürecek. "Anarşi"nin sürdürülmesinde CHP iktidarını başarılı göstermeme hesabı var. Bu sürdürmede MHP'nin ve yandaş örgütlerinin rolü açık. Ama aslında, "anarşi" MHP'yi de aşan üst düzeylerde planlanıp uygulamıya geçirtiliyor ve hedefi de CHP iktidarını aşıyor. Esas hedef kitlelerde korku, yılgınlık, sinme, giderek umursamazlık yaratma, politik bilinçlenmelerini, sola yönelmelerini böylece önlemektir; solun varlığını ve gelişmesini terörizm yoluyla tepelemektir. Emperyalizm ve yerli ortağı büyük burjuvazi kısıtlı demokratik koşullar altında bile egemenliklerini, iktidarlarını sürdürebilmek olanağını yitirmişlerdir. Baskı, terör ellerinde tek seçenek. Onun için terör kalıcıdır, ne önlem alınırsa alınsın, ne hükümet değişikliği olursa olsun sürecektir, ta işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıfların politik hareketi sınıfsal güçler dengesini değiştirecek güce erişinceye kadar. Bu güce erişilecektir, yarın değilse bile, pek çoklarının sandığından daha kısa sürede.

TÜRKİYE'DE YÜRÜYÜŞ

EMPERYALİZM NABIZ YOKLUYOR

Burjuvazinin gözlüğüyle getirilecek çözümler

Bir önceki hafta aniden Türkiye'ye gelen IMF heyeti geçtiğimiz haftanın ortalarında tekrar ABD'ye döndü. İki gün sonra da, 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın temel stratejisi resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Bir iki ufak tefek düzeltmenin yanısıra "büyüme hızı" konusundaki anlaşmazlık da tatlıya bağlanmış, yüzde 8'lik büyüme hızı IMF'nin onayladğı istikrar programıyla uyumla hale getirilmişti...

IMF'lerin, Dünya Banka'larının kesin gözetim ve denetimindeki Türkiye'de kalkınma planları ve stratejileri böyle hazırlanıyordu.

Cumburiyet'ten Yalçın Doğan, IMF'nin Türkiye Masası Şefi Mr. Woodward'ın Türkiye'deki "dostane" temaslarını şu ifadelerle yansıttı:

"- Sözümona ekonomik göstergeleri gözden geçirmekle görevli IMF'nin Türkiye Masası Şefi Mr. Woodward gerçekte kendisine siyasal bir misyon verilmiş olduğunu her davranışında kanıtladı. Bunu açıkça dile getirmekten de çekinmedi."

Woodward şöyle diyordu:

"- Türkiye'nin siyasal ilişkileri, dış ekonomik ilişkileri ölçüsünde önem taşımaktadır. Özellikle ikili anlaşmalar Türkiye açısından aşırı tehlikelidir..."

Türkiye'de sık sık "aşırı cereyanlar" sözlerinin sahiplerinin nerelerden ilham ve iman aldıklarını bir kez daha kanıtlamaya yarayan bu sözler, açıkça ve fütursuzca önceki hafta bir kez daha bir uluslararası para şebekesinin masa şefi tarafından tekrarlanıyordu.

Gazeteci Yalçın Doğan, uluslararası para şebekelerinin Ankara'daki kirli ve cüretli oyunlarına haklı olarak, saygıdeğer bir tepki gösteriyor ve şöyle diyordu:

"- Burası Patogonya mı? Güneş batmaz imparatorlukların bir sömürgesi mi? Deniz aşırı ülkelerin ileri karakolu mu? Adam gayet fütursuzca Türkiye'nin ikili ilişkilerini, herhangi bir ülkeyle imzaladığı ya da imzalayabileceği anlaşmaları (aşırı tehlikeli) - kendi deyimiyle extremely dangerous - bulabiliyor... Türkiye'nin yeni kredi olanaklarını da ekonomik göstergelerinden çok dış politikasındaki gelişmelere, daha doğrusu (batıya bağımlılığına) dayandırıyor..."

IMF'YE VERİLEN ÖDÜNLER

Aynı gün gene Cumhuriyet'te Ekonomi Yazarı Uluç Gürkan belgesel nitelikteki şu gözlemlerini dile getirdi:

"Devlet Planlama Teşkilatı'nın Dördüncü Plan stratejisi Bakanlar Kurulunda yeniden biçimlenirken uluslararası finansman çevrelerinin yaklaşımlarının değerlendirilmesine özen gösterildiği anlaşılmaktadır. Planlamanın, ara ve yatırım mallarına ağırlık verilerek sanayi yapısının değiştirilmesi ve yatırım mallarının büyük ölçeklerde üretilmesi yolundaki açık hedefleri, stratejinin yeni biçiminde yer almamıştır. Ara mallar ve yatırım malları sanayiine gereken önemin verilmemesinin ekonominin yapısal bozukluklarından olduğunun belirtilmesiyle yetinilmiştir.

Stratejinin yeni biçimindeki bu yaklaşım, Türkiye'nin ihracatını artırmak üzere, Batı kapitalizminin boş bıraktığı alanlarda yoğunlaşmanın kabul edildiğinin kanıtıdır. Bu arada, kapalı bir biçimde de olsa, sürekli devalüasyonlar için kapı açılmıştır. Planlamanın büyük önem verdiği, "Döviz kuru sisteminin toplumun ekonomik refah ve kalkınma hedefleri açısından taşıdığı büyük önem gözönünde tutularak dış ödemelerin dengeye getirilmesi sorunu, bütünüyle fiyat mekanizmasının işleyişine ve dalgalanan döviz kurlarına bırakılmayacaktır" ilkesine stratejinin yeni biçiminde yer verilmemiştir. Buna karşın, ihracatı özendirmek için devlet desteğinin yanısıra "iç fiyatların aşırı çekiciliği giderilmeye çalışılacak" ilkesi benimsenmiştir. Enflasyonun yavaşlatılmasında yüzde 20'lerin dahi ulaşılması güç hedefler olduğu Türkiye koşullarında, iç fiyatların çekiciliğinin giderilmesi ancak sürekli devalüasyonlarla olasıdır. Sanayileşme stratejisi ve öncelikler yumuşatıldıktan, devalüasyonlar olduğusu benimsendikten sonra, Türkiye'nin dünya kapitalizminin ilişkiler ağı içinde yıllık ortalama yüzde 8'lik bir hızla büyümesinin önündeki dış engeller kalkmış olmaktadır."

ŞU AP-CHP KOALİSYONUNU DA BİR YOKLAYIVERİN!

IMF heyeti, Türkiye'den ayrıldıktan sonra Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu olup bitenleri perdeleme rolürü üstlendi. Müezzinoğlu'na göre "IMF heyetleri üye ülkelere sık sık gidip-gelirler" idi. Maliye Bakanı devam ediyordu:

"- Şunu açıkça belirtmek isterim ki, bu heyetin geliş ve gidişi kamuoyunda gerektiğinden daha büyük ölçüde önemli bir olay gibi gösterilmek yoluna gidilmiştir. Oysa böyle değildir. Bunları bu çerçeve içinde görmek gerekir..."

IMF Yönetim Kurulu üyesi ve İcra Direktörü De Groote da, Türkiye'den ayrılırken, Türkiye'de gördükleri misafirperverlikten övgü ile söz ediyor ve gözyaşartıcı şeyler ekliyordu:

"- Biz, Türkiye için çalışıyoruz..."

Neme lazım adamlar bu arada espri yapmayı da ihmal etmiyorlardı...

Emperyalizme karşı 30 Ağustos'ların sahibi Türkiye emekçi halkı, burjuva iktidarların parça parça lehimledikleri teslimiyeti, 1978'lerde böylesine çirkin tablolarda yaşıyordu. Para Fonu heyeti Türkiye'de bulunduğu sırada "AP-CHP" hükümeti olasılığını da yoklamışlar, nabızları ölçmüşlerdi. Yerli işbirlikçisi büyük sermaye temsilcileri otel lobilerinde kendilerine "gelmişken bu işi de yapın" demişlerdi.

IMF'den beklenilen neydi? İlk ağızda 48 milyon dolar. Ancak bu 48 milyon dolar bir koklatma değerinden öte geçmiyordu. Hükümet bunu hak edecek davranışlarda bulunsa bile bu "asıl kredi kaynaklarının harekete geçeceği anlamına gelmemeli" idi..

YÜK EMEKÇİ HALKIN OMUZUNA

Hükümet de bu konuda pek azimli görünüyordu. 4. Beş Yıllık Planın temel stratejisi istenilen denetim çemberlerinde açıklandıktan sonra sıra petrol zammına geliyordu. Uzunca bir süredir emperyalist para odaklarının dayatmalarına paralel olarak yerli çömezlerinin istekleri sonucunu bayram sonrası verecekti. Yükü gene emekçi halk yüklenecekti. "aşırı ücret zammı talepleriyle hayatı pahalılaştıran işçi sınıfına" karşı yerli yabancı sermaye işbirliği, hayatı "istikrara" kavuşturma tılsımları hazırlıyorlardı!...

Ekonomisine bağlı olarak siyasal bağımsızlığı da on yıllardır burjuva iktidarlar eliyle bu tabloya askılanan Türkiye'de büyük sermaye ve gerici ittifakı, varlığını ve geleceğini bağladığı bu emperyalist ağ içindeki sistemde mutlak çözümün olmadığını adı gibi bilmektedir. Dünya kapitalist sisteminin hergün biraz daha içine düştüğü ve giderek derinleşen bunalımı ve çözümsüzlüğü Türkiye'yi de derinden etkilemekte, dahası, geri, çarpık Türkiye kapitalizminin bunalımları katmerli olarak ağırlaşmaktadır.

BUNALIMI YANSITMAK

Buna karşın burjuvazi uzun yılların ve sonsuz deneylerin zenginliğiyle işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ekonomik, demokra-

---

Hilton'da iftar

BİRAZ MUHAMMED, BİRAZ MUHABBET

Önceki haftanın Pazar günü akşamı İstanbul'un Hilton oteli salonları, 1930-1934 yılları Almanya'sında çevrilmiş bir senaryonun (Kılavuzu karga olanın, burnunun başına gelenler de belli olmasına karşın) tekrarı gibiydi.. ;

Önceki yıl "hac farizesini" yerine getirerek "Başbuğ" sıfatının önüne "Hacı"yı da eklemeyi beceren MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, oruç açıyordu...

İftar yemeğine bir takım "mümtaz" şahsiyetler de çağrılmıştı.

Sağında oruçsuz playboy iş adamı Mete Has, solunda MHP'nin 1 numaralı sandalyesine aday Agah Oktay Güner oturmuştu.

Masa zengindi.

Resmi kaydı CGP'de gözüken Fethi Çelikbaş, TRT eski Genel Müdürlerinden Nevzat Yalçıntaş, prodüktör Berker İnanoğlu yengesi Gülşen Bubikoğlu, şarkıcı Yıldırım Gürses, piyanocu İlham Gencer, Safraoköy sunta fabrikası sahiplerinden Zehra Hanım, bir dönemde üniversitede Atatürk resmi yırtmakla ünlü Prof.Saffet Alpargu, ara sıra Türkiye'ye gelen Amerika'da mükim, Türk milliyetçisi Reha Oğuz Türkkan, geçen yılki iftarda Türkeş'in sağında otururken bu yıl kalabalığa karışan Necip Fazıl Kısakürek, Anadolu Ajansı eski genel müdürü Atilla Onuk, eski Türkçülerden Nurullah Barman (Türkeş'in "dün gece Sait Bilgiç beylerde senden bahsettik" diyerek gönlünü aldığı kişi) ile Yeşilçam piyasasında çeşitli prodüktörlük işleri yapan kolyeli Ümit Utku ve basının faşist yelpazesinde iş kalemleri tamamlıyordu. Bu arada, ne iş yaptıkları diğerlerine oranla daha belirgin olan Dündar Kılıç ile Of'lu İsmail de masanın konukları arasındaydılar...

İftardan önce (Hilton otelerinin göngörmüş odalarından duyulup duyulmadığı saptanamadı) Kuran-ı Kerim okundu. Sonra ezan-ı muhammedi beklenildi ve nihayet mübarek eller zeytine (Resul Ekrem Efendimiz de iftarı zeytinle açtığı için sünnettir) uzandı!..

Adına "iftar" denmese, sıradan bir iştahla yenen yemekte Hacı Alpaslan meselenin özüne geldi!.

Yerinden kalktı ve yemeğin esas "mâna ve ehemmiyetini" simgeleyen konuşmasına başladı.

Malumunuz, "memleket, komünizm tehlikesi ile karşıkarşıya" idi!

Şimdiye kadar söylenenen tersine "bu tehlikeler dışarıdan değil, içeriden geliyor" idi!

"Bunun en ibret verici örneği de, TÖB-DER Genel Kurulunda ortaya çıkmış"tı!..

Tamamı hakkında bir fikir vermesi için yukarıda birkaç örneği alınan sözlerinin sonunda Hacı Alpaslan , "Gulak Takım Adaları" adlı romanın sahibi Soljenitzin'in kulaklarını çınlattı.

Emperyalist nükleer propaganda çalışmalarında, tahtası fazla eksik bulunduğu için artık kullanım değeri bile kalmayan Soljenitzin malzemesinin "60 milyon Rus'un komünist rejim tarfından yokedildiği" ayeti okunduktan sonra söylev bitti...

Ümit Utku'lu, Alpaslan Türkeş'li, Gülşen Bubikoğlu'lu iman tazeleme yemeği havuz başındaki samimi muhabbetlerle de son buldu!..

Yemeğin parası mesele değildi, olmadı da. Ama bu arada mânalı bi bir jest oldu! Eski Türkiye ve Avrupa güzellik kraliçelerinden Hilton Oteli müdiresi Günseli Başar, "ev sahibi sayılırız" kabilinden faturada biraz indirim yapmıştı!. ;

Böyle iftara yakışacak sahura da "komünistlerin" herhalde bir diyeceği olamazdı!..

Bu iftarın sahuru ne olacak?

tik ve politik örgütlenme ve hareketine karşı devletin tüm olanak ve güçlerini de destek alarak her türlü tertip, tezgah ve dolabı çevirmektedir.

Örneğin burjuvazinin, özellikle son TÖB-DER genel kurulundaki gelişmelere duyduğu iştah nedensiz değildir. Direkt-endirekt yol, hesap, plan ve kuşatmalarla, nesnel olarak değirmenine sü taşıyan sorumsuzlukları, provokasyonları kendi lehine kullanabileceği en üst sınırlara vardırmak istemektedir. Bir başka deyişle, bunalımı keudi kontrolunda emekçi kitlelere yansıtmak burjuvazinin bugün için etkili bir taktiği olmaktadır.

Burjuvazinin bu alanda sürdürdüğü saldırının ve provokasyonun tek değil çoklu avantaj hedefleri olduğu kuşkusuzdur.

Bir yandan önemli bir demokratik kitle örgütü üzerinde yıkıcı puan denemesi yapar ve bunda adımlar alırken, beri yanda bu durumun ilerici ve demokratlar üzerinde yaratacağı karamsarlık, kuşku, yılgınlık ve onların sosyalizme olan özlemlerini ya da en azından saygılarını tahrip etmek, burjuvazi için kendi hanesine kaydedilecek ilk pratik sonuçlar olsa gerektir. Burjuvazi iyi bilmektedir ki, demokrasiye bağlı yığınların ileri ufuklarına bırakılacak bombalar, onların mevcut konumlarını daha da gerilere iteeek bir etki yaratacaktır. Bu arada geçtiğimiz haftalar içinde ilerici ve demokrat kalemlere bakıldığında burjuvazi namına ilk pratik sonuçların alındığı hemen göze çarpacaktır. Sınıfsal konumları gereği, tarihsel ve toplumsal gelişme ve olayları iradeci mantık kalıplarında gözleyip yorumlama ve buradan hareketle ya şaha kalkan, ya da yedi kat yerin dibine sığınan heyecanlarıyla yazarların önemlice bir bölümü gene timsah gözyaşları döktüler.

PAPAZ ÇAĞRISI

Ve bunun için de ilk bakışta pek de iyi niyetli bir temele dayanan gerekçeler vardı:

"- TÖB-DER'in hali gözler önünde" idi!..

TÖB-DER'de gözlenen gelişmelerin iç açıcı olduğunu söylemenin elbette olanağı yoktu. Yoktu ama acaba bunun nedenleri gerçekten içtenlikle düşünülmüş, araştırılmış, gözlenmişti de, öyle mi yargıya varılmıştı?.. Doğrusu bu ya, hiçbiri yapılmamıştı. Sadece TÖB-DER'de sayı tabelası okunmuş ve ondan sonra eller "tuh" diye birbirine vurulmuştu...

Eğer gerçekten ilerici ve demokrat bir çabanın, gözlemin ürünü olabilecek yargılara varılsa ortaya tutarlı, geçerli, ve somut olmasa bile en azından saygıdeğer bir alternatif görüş koymak da mümkün olurdu. Oysa ortaya görüş olarak konan tek şey sadece bir papaz çağrısıdır.

Çağrıyı "terminoloji şehveti"nden de uzak tutmak gerekiyordu!...

Sorunun esası şöyle dile getiriliyordu:

"- Biz kendimiz bölüyoruz, keskin tavırlarımız, bilgiçliğimiz ve küçük burjuva bireyciliğimizle bölüyoruz solu böyle dilim dilim..."

Çözüm neydi?

Karmaşanın yanıtı "kendine eziyet" temeline oturtulunca, çözüm de Mevlana çağrısı ve ruhu olmalıydı herhalde.

"Terminoloji sehveti" olmayacaktı. Çözüm modernize edilmiş Mevlana şehveti mi olmalıydı? "Sol ol da, ne olursan ol" muydu?

Doğrusu bu ya Koç'ların, Narin'lerin, Sabancılar'ın "sol" kallarının ne günahı vardı?

Soyut, tutarsız ve bilim dışı heyecan ve titreşimler zemininde rakseden, somut gözlem ve yargılardan çok fantezilere dayanan, çarpıp büzülen düşünceler, pekala benzeri fantastik yargılarla da karşılaşabilir, hatta birleşebilirdi..

Örneğin geçtiğimiz hafta dünya ajanslarından çıkan şu haber başlığı ilginçti:

"- Çin'de yayınlanan bir gazete, kapitalizmin birazının yararlı olduğunu savundu."

Bu başlığın haberi de özet olarak şöyleydi:

"- Pekin'de yayınlanan Kwang Ming adlı günlük gazetede kapitalizmin birazının yararlı olduğu görüşü savunulmuştur.

"Gazetede bu konuda çıkan yazıda kapitalizmin birazının yararlı olduğunu savunmak için eğer çalınmış olan kaynak suyu güzelse, çok içebilirsiniz, biçimindeki Çin atasözü yer almaktadır..."

Bu bir fantazi miydi?

M.Ali Tügen öldü

Dürüst, sözüne güvenilir, çalışkan, fedakar, sevilen, sayılan bir işçi lideri M.Ali Tügen. 28 Ağustos günü İzmir'debir trafik kazası geçirdi. Arabada başını çarpmış ve kaşı yarılmıştı. İki arkadaşıyla birlikte yanmaya başlayan arabadan güçlükle çıkarılıp SSK hastahanesine götürüldü. Yürüyerek çıktı hastahanenin merdivenlerini. Görünüşte arkadaşlarının yaraları çok daha ağırdı. "Önce onlara bakın" dedi. Gece dokuz civarında ağırlaşmaya başladı ve sabaha karşı 3.30 da komaya girdi. Ertesi gün İstanbul'a nakledilirken yolda öldü. Ve 30 Ağustok günü Derince'de toprağa verildi.

1946 yılında İzmit'te doğan Ali Tügen, Erkek Sanat enstitüsünü bitirerek baba mesleği olan işçiliğe başladı. Ali Tügen'in işçi lideri olarak tanınması birişyeri sendikası olan Petro-Kimya İş içinde sarı sendikacılara karşı yürüttüğü mücadele ile başladı. İlerici işçiler böyle kritik bir işyerinde bu sendikanın yönetimini kazanmayı başararak DİSK'e katılma kararı aldılar.

Bu sırada K.Türkler yönetimindeki tasfiyeci ekip Dinçer Doğu başkanlığındaki Kimya-İş sendikasını tasfiye etmek çabaları ile meguldü. Daha önce DİSK'e üye olmak için müracaat eden Mehmet Kılınç yönetimindeki Petkim-İş sendikasını güçlendirmek ve Kimya-İş sendikasını bu sendikaya katarak eritmek istiyordu. Aradıkları fırsatın ellerine geçtiğini sandılar Ali Tügen'lerin yönetimindeki Petro-kimya iş sendikasının Petkim-İş sendikasına katılmasını istediler. Ne var ki, tasfiyeci oyunu gören Ali Tügen ve arkadaşları derhal kongre toplayarak, DİSK yönetiminin isteğinin tam tersine Kimya-İş sendikası ile birleşme kararı aldılar. Böylece iki sendika birleşti ve "Petrol Kimya-İş" sendikası adını aldı. Ali Tügen Yürütme Kurulu üyeliğine seçildi. Bu birleşmeyi sineye çekmek zorunda kalan Türkler ve ekibi ancak bazı sendika yöneticilerine cezalar keserek cevap verdiler.

Petrol-Kimya-İş sendikası, Petkim-İş sendikasının üç misli daha fazla üyeye sahipti. Ama, bu kez, "mal varlığı daha fazla" diyerek Petrol Kimya-İş'i Petkim-İş'e kattılar. Ali Tügen bu yeni birleşmeden sonra da Yürütme Kurulu üyesi olarak sendika yönetiminde kaldı. Ne varki, gerek Kılınç, gerekse Türkler Ali Tügen gibi işçi liderlerinin sendika yönetiminde kalmasını uygun görmüyorlardı. İşte bu nedenle, Ali Tügen ve arkadaşlarının "iş akitlri"ni bir patron gib iptal ederek sendika yönetiminden uzaklaştırdılar.

Ali Tügen, isteseydi, DİSK'in "anlı şanlı" sendikacılarından biri olurdu. Ama o, işyerinde başladığı mücadeleyi geliştirmek ve ödünsüz sürdürmek için "ikbal" hesaplarını bir kenara itti. Ve 1976 Eylül'ünde TİP üyesi oldu. Böylece DİSK'in tasfiyeci yönetiminden, sendika ağalarından kendini kesinlikle ayırdı. Sendika içindeki arkadaşlarının sürdürdüğü muhalefeti yaygınlaştırabilmek için aylar boyu işe girmeden beş parasız koştu durdu. Ne var ki mücadele ettiği insanların, kendine muhalif bildikleri işyerlerindeki işçilerin üyeliklerini toptan askıya alacak kadar gözü dönmüştü. Listeler hazırlayıp patronlara verilecek öncü işçiler işten atılıyordu. Ve Türkler Başkanlığındaki DİSK yönetimi bütün bu yapılanları onayladı. Gerçi onlar hala "sınıf ve kitle sendikacılığı"ndan, "tabanın söz ve karar sahibi olması"ndan bahsediyorlardı. Ama artık Ali Tügen ve arkadaşlarının içinde mücadele edecekleri bir sendika kalmamıştı.

Ali Tügen yeniden İzmit Belediyesinde işçilik yapmaya başladı. Bir süre sonra Türkiye İşçi Partisi İzmit Merkez İlçe Başkanı oldu. Daha sonra TÜTED İzmit Şubesini kurdu ve Başkanlığa seçildi.

Kocaeli bölgesindeki tüm işçi hareketleri içnde vardı Ali Tügen. Bölgede tanınıp sevilen bir işçi lideriydi artık. Türkiye İşçi Partisi Kocaeli İl örgütü içinde bilgisine, becerisine ve tecrübesine güvenilen bir yöneticiydi. Genç, yetenekli bir sosyalist lider olmuştu. Sosyalist hareket içinde daha büyük görevlere hazırlanıyordu.

İşçi liderlerininAli Tügen'in yaşamından alacakları çok ders var. Cenazesine gönderilen çelenkler içinde, onu tasfiye edenlere çelenkleri de vardı. Çünkü o, haklıydı masa başında alınan kararlarla işçi hareketinden silinemezdi.

Ali Tügen öldü, ama anıları işçi hareketi içinde bayrak bayrak dolaşacak.

Kenan Evren

Cemal Tural

Evren ve bay Muktedir'in anısı

1967 yılının Ocak ayında Türkiye'nin Genel Kurmay Başkanı orduya her Cuma günü okunmak üzere bir "günlük emir" yayınladı. Bu komutanın adı Cemal Tural'dı. Tural'ın emirnamesinde "Türkiye'deki bütün kötülüklerin kaynağında bir ! komünist htilali hazırlıklarının yattığı" ilan ediliyordu. Emirnamede Tural kendisini tarif ederek, "ordunun başında bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir ve disiplini ile meşhur bir liderin" bulunduğunu da açıklıyordu. Bay Muktedir'in hikayesi böyle başladı.

Gerici basının yazarları son günlerde Bay Muktedir'in anısını tazelemeye başladılar.

Bu yıl Yüksek Askeri Şura yine Ağustos ayının ilk haftasında toplandı. Toplantıda her yıl olduğu gibi bir üst rütbeye yükselecek general ve albaylarla ordudan ayrılacak komutanların durumu görüşüldü. O günlerde kamuoyunun dikkatleri bu toplantı üzerinde yoğunlaştı. Gerici basın açıkça şu soruyu sordu: "Türk Silahlı Kuvvetleri kendi milliyetçi doğrultusunda mı kararlar alacaktır, yoksa solcu hükümetin solcu arzuları yönünde mi kararlar alacaktır?" MHP'nin ikinci organı Ortadoğu'nun yazarı, yüksek komuta kademelerine getirilmesinden endişe ettiği komutanları kastederek açıkça şöyle yazdı:

"Bir bünye ne kadar sağlam olursa olsun, bir takım zararlı mikropların sızmış olabileceği her zaman mümkündür. Nitekim bugün solcuların, komünistlerin oyuncağı olan İrfan Özaydınlı bu ordunun içinden çıkmıştır." (3 Ağustos 1978)

Şura toplantısının sonuçları, özellikle faşist parti tarafından olumlu karşılanmadı. MHP'nin bir numaralı organı Hergün'ün yazarı Necmettin Hacıeminoğlu "Askeri Şuranın Ardından" başlığıyla şöyle yazdı: *"Demek ki Türk Ordusu Atatürkçülüğü, sadece O'nun heykellerini beklemek, Atatürk ilkelerini de şapka giymekten ibaret saymaktadır."* (9 Ağustos 1978).

Faşist basının Şura toplantısından kalkarak ordu hakkında ulaştığı sonuçlar ve değerlendirmelerbunlardı. Değerlendirmeye konu olan kurumun başında Org. Evren vardı. Evren 26 Ağustos günü orduya bir mesaj yayınladı. Evren'in mesajı, Ecevit hükümetinin bugüne kadarki tutum ve açıklamalarına paralelliği ile dikkati çekti. Mesajda, Ecevit'in gündeme getirdiği ve geriei partilerin ateş açtığı "ulusal savunma kavramı"nın onaylanması, bu paralelliğin en açıkbelirtisiydi. Evren, mesajında, "genç cumhuriyeti koruma ve demokrasiyi kollama" konusuna geleneksel olarak yapılan atıfı tekrarladı. Fakat bu atıf, orduya yönelik "kışkırtmalar"la ilgili ifadelerin hemen ertesine yerleştirilmişti. Bu 'kışkırtmalar" konusunda da Evren, Özellikle ordunun "disiplininin bozulması" noktasına dikkatleri çekiyordu. "Disiplin" üzerine yapılan bu vurgulamanın, ordunun hiyerarşik yapısına ve bu hiyerarşide yapılan son düzenlemelere yönelik yorumların hedef alınması biçiminde yorumlanması gerekiyordu. Bu tür yorumları bulmak için, son Şura toplantısının ertesinde gerici basının sayfalarına bakmak yetiyordu.

Evren'in demeci gerici basının sayfalarında yorumlandı. Gerici basın, Evren'in demecinde "anarşiye karşı" aldığı vaziyetten, yüksek komuta kademelerini faşist komploların destekçisi gibi göstermekamacıyla yararlanmaya çalışıyordu. Bu yöndeki yorumların en ilginci, yine Hergün yazarı Hacıeminoğlu tarafından yapıldı. Hacıeminoğlu, "Atatürk ilkelerini şapka giymekten ibaret sayan" ordunun komutanına şimdi iltifatlar yağdırıyordu.

Daha ilginci, faşist partinin yazarı, Evren'in demecini dinledikten sonra 1967'nin Bay Muktedir'ini hatırlamıştı. Faşist yazara Bay Muktedir'i hatırlatan, Günaydın yazarı bir "çelebi" senatördü. Çelebi Senatör, faşist parti yazarından bir gün önce, Evren'in 'Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihimiz" adlı kitabını tanıtmıştı. Bu kitap da, Evren'in imzalı "baş emirleriyle" yayınlanmıştı. Hergün yazarının hafızasında Bay Muktedir'i canlandıran, "baş emir"li bu kitap oldu. Bay Muktedir de, yalnız orduya ünlü "günlük emir"i yayınlamakla kalmamış, ne tesadüf ki, "komünizm tehlikesini anlatan" bir de küçük kitapçık çıkarmıştı.

Ama faşist partinin yazarının Evren'den bir dileği vardı. Evren, yazdıklarını ve söylediklerini kağıt üzerinde bırakmamalıydı. "Bölücü ve aşırı sol parti, dernek ve kuruluşların tırmanışını nasıl durduracağını" da açıklamalıydı.

Gerici partilerin akıl hocalarının üç hafta içinde attığı perendeler bunlar oldu. Bu yılan gibi kıvrılışların arkasında, kim olursa olsun, işçi sınıfının ve emekçi halkın başına, bir "muktedir"i musallat etme tutkusu yatıyor. Bu muktedir bulunamasa bile, en azından emekçi kitleler böyle bir "muktedir"in tehdidiyle sindirilmek isteniyor. Yılan gibi kıvrılışlar, bu çok bilinen amaçları sadece bir kere daha sergiliyor.

Kitle örgütlerinde

İKİ UZLAŞMAZ YAKLAŞIM

Bir Mayıs Alanı: Kitle eylemi mi, gruplar arası yarışma mı?

Son TÖB-DER Kongresinde ve sonrasında yaşanan olaylar, demokratik kitle örgütleri üzerinde sürdürülen tartışmaları yeniden günün konusu haline getirdi. Kitle örgütlerine bakış açısının, bilimsel sosyalistlerle sapkın, oportünist ve sorumsuz akımlar arasındaki ayrımda belirleyici noktalar arasında olduğu bir kere daha görüldü. Son gelişmeler, gerici ve faşist güçler tarafından, kitle örgütlerine karşı bir güvensizlik, karamsarlık ve küskünlük ortamının yaratılması için kullanılmak isteniyor. Bu oyunun bozulması, kitle örgütlerine bakış açısındaki ayrımların kesin olarak netleştirilmesine sıkı sıkıya bağlıdır.

GERİCİ, FAŞİST GÜÇLERİN HEDEFLERİ

Gerek dünyanın gerekse Türkiye'nin pratiği, gerici ve faşist güçlerin kitle örgütlerine karşı politikasının çok belirli bir hedefe yöneldiğini gösteriyor. Bu güçler, gerici ya da tam boy açık faşist rejimleri, ister yukardan aşağıya, ister aşağıdan yukarıya doğru gerçekleştirmeye çalışsınlar, kendilerine bir kitle tabanı yaratmanın zorunlu olduğunu biliyorlar. Gerici ve faşist güçlerin kendilerine bir kitle tabanı yaratabilmeleri, demokrasi mücadelesinin kitlesel tabanının daraltılmasından geçiyor. Bu nedenle, demokrasi mücadelesinin kitlesel tabanının örgütlendiği, başta sendikalar olmak üzere demokratik kitle örgütlerinin ortadan kaldırılması, zayıflatılması ya da etkisizleştirilmesi, gerici ve faşist güçlerin başlıca hedefini oluşturuyor.

12 Mart rejimi demokratik kitle örgütlerine karşı böyle bir politika uyguladı. 12 Mart rejiminin ilk hedefi varolan demokratik kitle örgütlerinin ortadan kaldırılması oldu. Başta TÖS olmak üzere pekçok demokratik örgütün kapatılmasını, gelecekte de etkin kitle örgütlerinin kurulabilmesini önlemeye yönelik "yasal" düzenlemeler izledi. Fakat bütün bunlar 12 Mart rejiminin asıl amacının gerçekleşmesini sağlamaya yetmedi. Kapatılarak ortadan kaldırılmaya çalışılan demokratik kitle örgütleri, bütün yasal engellemelere rağmen, günün koşullarında mümkün olan en geniş kitlesel tabana dayanarak yeniden oluşturuldu. Örneğin TÖB-DER bu oluşumun bir ürünü olarak ortaya çıktı.

12 Mart döneminde gerici ve faşist güçlerin kendilerine bir kitle tabanı yaratmaya yönelik girişimlerinin bir diğeri, faşist "kitle"örgütlerinin kurulmaya çalışılması oldu. Bu sahte kitle örgütlerinin, kitleleri aldatabilmek için, zaman zaman onların sendikalaşma ve benzerleri gibi demokratik taleplerini bile yineledigi görüldü. Fakat bu çabalar da gerici, faşist güçlerin amaçları için yetersiz kaldı.

UZLAŞMACILIĞIN BİÇİMLERİ

Kısacası demokratik kitle örgütlerinin korunması ve geliştirilmesi, gerici ve faşist güçlerle demokrasi güçleri arasındaki çatışma ve mücadelenin başlıca konularından biri haline geldi. Bu durum günümüzde de geçerliliğini koruyor ve demokrasi mücadelesinin nihai zaferine kadar da koruyacak. Kitle örgütlerinin demokrasi mücadelesindeki bu can alıcı önemi, kendisini demokrasi güçleri arasında sayan bütün çevreler tarafından da görünüşte kabul ediliyor. Hatta bu yalın gerçek çoğu zaman süslü bir terminolojiyle ifade edilmeye çalışılıyor. Ancak söylediklerine değil, yaptıklarına bakılırsa, bu gerçeği kabul ettiğini öne süren çevrelerin çoğunun, gerici ve faşist güçlerin politikalarıyla nesnel olarak uzlaştıkları görülüyor.

Dimitrov daha 1929'da Kızıl Sendikalar Enternasyonali Kongresi'nde, reformizmin, sınıf uzlaşmacısı politikasıyla, faşist güçlerin amaçlarına hizmet ettiğini belirtiyor ve işçi sınıfını bu tehlikeye karşı uyarıyordu. 1930'lu yıllarda, en keskin devrimci iddialar arkasına gizlenen anarkosendikalizmin de, tıpkı reformizm gibi faşizmin planlarına yardımcı oluşunun örnekleri biliniyor. Günümüz Türkiye'sinde reformist sınıf uzlaşmacılığının ve anarkosendikalizmin demokratik kitle örgütlenmesinde yarattığı tahribatın en açık örnekleri DİSK'te görüldü. Aynı şekilde reformizme karşı gözükerek en keskin sloganlarla ortaya çıkan sapkın, oportünist ve sorumsuz grupların da, en az reformizm kadar anti-faşist mücadeleyi baltaladıkları DİSK dışındaki demokratik örgütlerde görüldü. Bu, sözü edilen grupların tabanlarındaki unsurların subjektif olarak taşıdıkları niyet ne olursa olsun, izledikleri politakanın nesnel bir sonucuydu.

Sapkın akımların gerici güçlerin politikalarıyla uzlaşma noktalarının başında, kitle örgütlerinin işlevlerinden saptırılması, içeriğinin boşaltılması, dolayısıyla en önemlisi, bu örgütlerin kitlelerden kopartılması geliyor. Bu sonuçlar burada da kalmıyor. Kitlelerin gerek örgütlü gerekse örgütsüz kesimlerinde örgütlü mücadeleye karşı güvensizlik, kitle örgütlerine küskünlük eğilimlerinin doğmasına yol açıyor. Bütün bu sonuçlar, sözü edilen akımların tümünde ortak olan bir bakış açısından kaynaklanıyor.

İKİ KARŞIT YAKLAŞIM

Bilimsel sosyalist hareketin ayırdedici özelliği, bütün mücadele perspektifini, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerle başta en gerici güçler olmak üzere burjuvazi arasındaki uzlaşmaz karşıtlıktan hareket ederek çizmesidir. Bilimsel sosyalist hareket için başarı ya da başarısızlığın ölçütü, karşıt güçler arasındaki bu uzlaşmaz çatışmada, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin burjuvazi ve gerici güçler karşısında yeni mevziler kazanmasıdır. Buna karşılık sapkın ve oportünist akımların ortak noktası, başarı ya da başarısızlığın tek ölçütü olarak, kendi dar grupsal çıkarlarının gerçekleşmesini almalarıdır. İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin burjuvaziye karşı mücadelesinin çıkarlarının dar grupçu çıkarlara feda edilmesi, bütün bu akımları nesnel olarak burjuvazinin planlarıyla uzlaşmaya götürüyor.

Sapkın ve oportünist akımların tüm eylemlerine egemen olan bu anlayış, kitle örgütleri pratiğine, bu örgütlerin, dar grupsal çıkarların gerçekleştirilmesinin bir alanı ve aracı olarak görülmesi biçiminde yansıyor. Bu yaklaşım, sözü edilen grupların kendi grup amaçlarına ulaşma yolunda her türlü aracı mübah saymalarına, diğer bir deyişle ilkesiz ve makyavelist bir politikaya yol açıyor. Bu politika, yalnız kitle örgütlerine değil, kitle eylemlerinin olduğu her yerde kendisini gösteriyor.

Bilimsel sosyalizm adına davrandığını iddia eden bir grubun DİSK'te bilimsel sosyalistleri tasfiye edebilmek için Türkler'den Kılınç'a kadar uzanan unsurlarla, bu unsurları kullanma hesabına dayanarak kurduğu "ittifak"ın sonuçları biliniyor. Bu "ittifak", bir yandan DİSK'in sosyal demokratlaştırılması, diğer yandan da örgütün mücadeleciliğinin ortadan kaldırılması hesaplarına hizmet etti. Benzeri bir tutum, son TÖB-DER kongresi sırasında ve sonrasında, sözü edilen bütün sapkın ve oportünist akımların politikasında tüm açıklığıyla kendisini gösterdi. TÖB-DER merkez yönetimini bugüne kadar her fırsatta yolsuzlukla suçlayan bir "devrimci öğretmen" grubu, kendi "siyasi" çıkarlarını gerçekleştirebilmek uğruna işi aynı merkez yönetimini "ibra" etmeye kadar vardırdı. Merkez yönetiminde bulunan grup ise, bugüne kadar kendisinden hesap sormaya hazırlanan "devrimci"lerle, TÖB-DER'i bölme pahasına ittifak yapmaktan, hatta böylece maocuların desteğini kazanmaya çalışmaktan hiç rahatsız olmadı. "Birlik ve dayanışma" grubu da, merkez yönetimi etrafında oluşan ittifakı, kendisinin ötedenberi sürdürdüğü ayrı örgütlenme hesapları için iyi bir fırsat olarak değerlendirerek, örgütün fiilen parçalanmasına yol açabilecek girişimlerde bulunmaktan çekinmedi.

Demokratik kitle örgütlerine doğru yaklaşım konusunda basmakalıp görüşler yayın organlarını dolduradursun, dar grupçu hesaplara kılıf hazırlamaya yönelik çabalar da gözden kaçmıyor. Kitle örgütlerinin politik çalışmanın da bir alanı olduğu gerçeği, politik çalışmanın tek alanının ve aracının bu örgütler olduğu biçiminde çarpıtılmak isteniyor. Ürün Dergisi'nin 45. sayısında şöyle deniyor: " *;;kimileri, cephe çağrısının ancak politik partilerce ileri sürülebileceğini söylemektedirler. Bu görüşü savunanların bir kısmı, politik partilerin demokratik örgütler aracılığıyla kamuoyu oluşturmak, belirli güncel görevlerin kitlelerce daha geniş ölçüde benimsenmesini sağlamak durumunda bulunduğunu, hele yasal haklardan yoksun edilmek istenen bir partinin böylesi yollara ve araçlara başvurmasının kaçınılmazlığını anlamayan safdillerdir.*" Bu satırların arkasında, Türkiye'de demokrasi mücadelesinin gündeminde olan belirli bir hedefin, dar grup çıkarları doğrultusunda diğer hedeflerden koparılarak tek gündem maddesi gibi gösterilmesi ve bu amaçla kitle örgütlerinin işlevlerinin saptırılması gizleniyor. Bu tutum, böylece, tek gündem maddesi haline getirilmek istenen hedefin de gerçekleştirilmesinin güvencesini tehlikeye sokuyor.

ERTELENEMEZ GÖREV

Buraya kadar özetlenen dar grupçu yaklaşımla bilimsel sosyalistlerinkitle örgütlerine yaklaşımı taban tabana zıttır. Bilimsel sosyalistler kitle örgütlerini tek başına birer amaç ya da dar grup çıkarlarının gerçekleştirileceği birer araç olarak değil; demokrasi mücadelesinin kitlesel tabanını oluşturup geliştirecek birer mevzi olarak görürler. Onlar için kitle örgütlerinin yönetiminde bulunmak ne abartılacak ne de küçümsenecek bir görevdir. Bilimsel sosyalistler, kitle örgütlerinin yönetiminde bulunmayı, herşeyden önce, bu örgütlerin kitlesel işlevlerini en iyi biçimde yerine getirmelerini ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde kendi özgün işlevleriyle yer almalarını sağlamak açısından bir görev sayarlar.

Bilimsel sosyalistler bu tutumlarının sayısız örneklerini geçmişte verdiler ve bu örnekler biliniyor. Bilimsel sosyalistler TÖB-DER içinde de bugün, tüm gruplarınkatılacağı ve TÖB-DER tüzüğünün demokratikkarakterinin korunacağı yasal bir kongre önerirken, örgütün birliğini, demokratikliğini ve kitleselliliğini koruma perspektifiyle davranıyorlar.

Bilimsel sosyalistlerin demokratik kitle örgütlerine yönelik sapkın ve oportünist görüş ve tutumlara karşı mücadelesi, onların bilimsel dünya görüşlerinin kaçınılmaz bir sonucudur. Ancak sözü edilen görüş ve tutumlara karşı mücadele, yalnız bilimsel sosyalistler için değil, aynı zamanda demokrasi mücadelesinin başarısına içtenlikle inanmış herkes için ertelenemez bir görevdir. Çünkü demokrasi mücadelesinin kitleselliği bu mücadelenin başarısının temel koşullarından biridir.

Gençlik örgütleri ve TÖB-DER Kongresi

MİLİTANLIK MI, FEDAİLİK Mİ?

HALİM BULUTOĞLU

Günümüz gençlik örgütlenmesinde var olan olumsuzlukları, yalnızca dağınıklıkla açıklamak mümkün değildir. Dağınıklığın, başıbozukluğun ilerici, sosyalist gençlik örgütlenmesine katılabilecek çok büyük bir potansiyelin boşa akıtılmasına neden olan önemli etkenler olduğu söylenebilir. Ancak, bu zaaflar ilerici gençlik örgütlenmesinde gözlenen olumsuz gelişimin bir yönünü oluşturmakta, tamamını açıklamaya yetmemektedir.

SAPTIRILMAK İSTENEN İŞLEVLER

Çok büyük bir potansiyelin örgütlü bir güç haline dönüştürülememesi yanında, asıl sorun, var olan gençlik örgütlenmelerinin ilerici, sosyalist hareket ve örgütlere zarar verecek bir kanala aktarılmakta oluşudur. Bu oluşum, büyük ölçüde sapkın akımlarca, gençlik örgütleri olarak ortaya çıkan örgütlere kendi çalışma alanları dışında işlevler ve görevler yüklenmek isteniyor olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye gençlik örgütlenmesinde 10 yıldır gözlenen gelişmeler, bu konuda farklı biçimler taşıyan, fakat özde aynı olan örnekleri ortaya çıkarmıştır.

Gençlik örgütlerine kendi çalışma alanlarının dışında işlevler ve görevler yükleniyor olmasını iki yönden ele almak ve incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi, gençlik örgütlerinin, "proletaryanın öz örgütünün" oluşturulmasında bir "ön basamak" olarak sunuluşudur. Açık açık söylenmese bile, gençlik örgütlenmesinin 10 yıllık gelişimi özellikle Dev-Genç hareketi içersinde, bu eğilimin ve anlayışın var olduğunu göstermiştir. Bu anlayışın sonuçlarının 12 Mart öncesi ve sonrası dönemde görülmüş olmasına rağmen, aynı yanlış eğilim günümüzde de, aynı kampta sürmektedir.

İkinci yön ise, son TÖB-DER genel kurulunda gelişen olaylarla iyice belirginleşmiştir. Bu yön, gençlik örgütlerinin ilerici, sosyalist örgütlerin iç işlerine müdahele etmeye itilmesi, zorlanması şeklinde açıklanabilir. Günümüz gençlik örgütlenmesinde önemli bir zaafı teşkil ettiği ve son Töb-Der Genel Kurulu ile güncellik kazandığı için bu yönü çeşitli boyutları ile ele almak gerekmektedir.

GEÇMİŞTE DEVRİMCİLİK ADINA NELER YAPILDI?

Konuya ilişkin ilk örnek olarak, 1971 öncesinde Dev-Genç üyelerinin Türkiye İşçi Partisi'nin lokallerini ve kongrelerini basma girişimleri gösterilebilir. MDD sapmasının ve küçük burjuva radikalizminin açtığı ideolojik kanaldan akan Dev-Genç hareketi işçi sınıfının politik hareketinin tasfiyesi için burjuvazinin de cuntacılığın saldırılarında önemli bir halkayı oluşturur. İlerici gençlik hareketine Türkiye İşçi Partisinin lokal ve kongrelerinin basılması "sınıf mücadelesi açısından güncel hedef" olduğu gösterilmiştir.

1974 sonrası dönemde ise, bu defa belirgin olarak iki farklı kanatta 1971 öncesi yaşanan gelişmelere benzer olaylara rastlamak mümkün olmaktadır. Bu defa doğrudan doğruya işçi sınıfının politik örgütlenmesine değil, demokratik kitle örgütlerine, sendikalara saldırılar söz konusu olan. Bir tarafta 1971 öncesi Dev-Genç hareketinin mirasçısı olduğunu söyleyen grup, diğer tarafta da "yolumuz şçi sınıfının yoludur" sloganı ile örgütlenmeye çalışan İGD bu güne kadar gözlenen tutumları ile burjuvazinin kitle örgütlerinde uzunca bir süredir uygulamaya soktuğu tasfiyecilikte önemli basamakları oluşturmuşlardır. Belirgin olarak bu iki grupta gözlenen tutum kitle örgütlerinin sendikaların kongrelerinde olay çıkarmak, kongre salonlarını ve lokallerini basmak biçiminde somutlanmıştır.

Dev-Genç'in kitle örgütlerine yönelik olarak sürdürdüğü yukarıda belirtilen politikasını kendi örgütlenme anlayışları düşünüldüğünde doğal karşılamak gerekir. Dev-Genç'in sadece gençliği değil aynı zamanda "halk yığınlarını" da örgütlemek gibi görevleri olduğunu söyleyenler için bu politika "geçerlilik" taşımaktadır. "Halk yığınlarını örgütlemek" için de önemli araçlar durumundaki kitle örgütlerini şu veya bu yoldan ele geçirmek gerekecektir. Dev-Genç'lilerin delege olmadıkları kongrelere katılmaları, kongrelerde karışıklık çıkarmaya çalışmaları, kongrelerde istedikleri sonuçları alamayınca da örgüt lokallerini basma girişiminde bulunmaları, bu "ele geçirme"nin nasıl olduğunu gözler önüne sermektedir.

Aynı mantıkla olmamakla birlikte İGD'nin kitle örgütleri ve sendikalara yönelik olarak bu güne kadar uyguladığı politika benzer sonuçları hem de fazlasıyla ortaya çıkarmıştır. Özellikle DİSK içinde 1975'ten bu yana sosyalistlerin örgüt içinden tasfiye edilmesinde ve DİSK'in sosyal demokrasinin kuyruğuna takılmasında bu gençlik örgütünün üstlendiği görevler bilinmektedir. İGD üyeleri kongrelere koruma görevlileri olarak sokulmuş, kongrelerde anti-demokratik girişimlerin uygulamaya konulmasında görev almışlardır.

İşçi sınıfının birliğini sağlama adına sendikaların basılması bu örgütün bir dönem çokça kullandığı bir yöntem olmuştur. Aynı gelişimi yalnızca sendikalara değil çeşitli mesleki kitle örgütlerinde de görmek mümkündür.

TÖB-DER KONGRESİ'NİN ÖĞRETTİKLERİ

Konuya ilişkin canlı ve somut bir örnek de son TÖB-DER genel kurulu sırasında yaşanan olaylarda görülmüştür. Kongrenin toplandığı gün, kongreye ilişkin görevleri olmayan İGD'li ve Dev-Genç'li gruplar salon önünde toplanmışlar ve kavga çıkmasına neden olmuşlardır. Genel Kurul öncesi Genel Merkez yönetieilerinin anti-demokratik bazı uygulamaları ve yolsuzlukları sonucu zaten gergin toplanan kongre sırasında çıkan bu kavga havayı daha da sertleştirmiş ve kongre sonucunda ortaya çıkan olumsuz duruma zemin hazırlamıştır. TÖB-DER'in bugün iki başlı bir konuma sürüklenmesinde, ve uzun zamandır uygulamada olan TÖB-DER'i tasfiye girişimlerinin bu ön adımında kongredeki bazı grupların "fedailiğini" üstlenen bu iki "gençlik örgütünün" payı büyük olmuştur.

Bir gençlik örgütünün üyeleri arasında çeşitli mesleki örgütlerin üyesi olan kişiler bulunması, bu kişilerin çeşitli kitle örgütlerinin ön saflarında çalışması doğaldır. Daha da ötesi, gençlik örgütlerinin kendi üyelerini kitle örgütlerinde yaptıkları çalışmalarda yönlendirmeside görevleri gereğidir. Ancak gençlik örgütleri ile kitle örgütleri arasındaki ilişkileri, örgütlerin iç işlerine müdahale etmeye kadar götürmek kesin olarak kabul edilir olamaz. Gençlik örgütleri kitle örgütlerini de ve sendikalarda yönetime gelmek için çalışan grupların, tasfiyeciliği yönetimde kalmak için tek yol olarak benimsiyenlerin , "fedailiği" görevini üstlenen ve zamanlarının büyük bölümünü bu işler için ayıran örgütler değildir. Bu anlayışla yayın organlarının çıkması için kaynak sağlamakmümkündür, bu anlayışla gazetelerde sık sık örgüt isimlerinin anılması mümkündür; ancak bu anlayışla gençlik örgütü olmanın, gençliği örgütlemenin örneği bu güne kadar görülmemiştir.

İzmir'de Tekel işçileri Toplumsal Anlaşma'ya karşı mücadele ediyor

Hükümetle Türk-İş arasında imzalanan "toplumsal anlaşma" uyarınca kamu kesimindeki çeşitli işyerlerinde birbiri ardına toplu iş sözleşmeleri imzalanmaya başladı. Türk-İş Genel Sekreteri Sadık Şide'nin açıklamasına göre de kamu kesiminde sona eren toplu iş sözleşmelerinin hemen hemen tümünün bayrama kadar yenilenmesi bekleniyor.

"Toplumsal anlaşma"nın neyi hedeflediğini doğru teşhis edemeyenlerin imzalanan toplu iş sözleşmelerinin maddeleri arasında kaybolarak yanlışa düşmeleri kuvvetle muhtemel. Öyle görülüyor ki toplumsal anlaşmanın ücretlerin baskı altına alınmasını amaçlayan yanı daha sonraları daha net kendisini gösterecek. İşveren çevrelerinin "ücretlerin dondurulmasına karşıyız" ve uzlaşmacı sendikacıların ise "ücretlerin dondurulmasına hayır" çığlıklarının hedef şaşırtmak için atıldığını düşünmek bile mümkün. Sorunun bir yönünü abartarak, diğer yönlerini gözden kaçırmaya çalışmak için olsa gerekiyor.

"Toplumsal anlaşma" çerçevesi içinde Türk-İş'e bağlı Tek-Gıda-İş ile Tekel ve Çaykur işyerlerinde çalışan 110 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi imzalandı, ancak yankıları hala devam ediyor. Genel Başkanı İbrahim Denizcier'in ikide birde, "işçi sınıfı partisi kurulmalıdır" diye ortaya çıkmasıyla tanınan Tek Gıda-İş, Türk-İş'in kamu kesiminde örgütlenen büyük sendikalarından birisi. İmzalanan toplu iş sözleşmesinin, kâr eden en yaygın ve çok işçi barındıran bir devlet kuruluşu ile olması ve diğer sözleşmelere de "ölçü" olması ile önemi bir kat daha artıyor.

İmzalanan toplu iş sözleşmesinin maddelerini irdelemeden, Tek Gıda-İş'in Ağustos 1978 tarihli ve 63 sayılı gazete-haber bülteninde İbrahim Denizcier'in "Günün Değişen Koşulları ve Toplu Sözleşme Düzeni" başlıklı başyazısına bakmak gerekiyor.

İmzalanan toplu iş sözleşmesinin neyi hedeflediği, bu yazıdan çok açık anlaşılıyor. "Seyyanen ücret zammı" vasıfsız işçi ile kalifiye işçi arasındaki "ücret dengesi"ni bozuyormuş. Bundan böyle "liyakat" ve "başarılan işin niteliği"nin gözönünde tutulacağından, "sosyal adalet ilkesi"nin uygulanması sağlanacakmış. Çok yoğun ve yaygın vasıfsız işçinin çalıştığı bu işkolunda doğru olan bu ilkenin (kalifiye işçi ve vasıfsız işçi ücreti arasında fark olması) abartılarak ne amaçla kullanılacağı ortadadır: Toplam emeğin maliyetini düşürmek. Böylesi bir ücret sistemi, işçiler arasındaki "farklılaşmayı" da körükleyeceğinden, işçilerin birlikteliğine de yönelmiş bir işveren silahıdır. Bu farklı ücret zammı "yeni" ve "eski" işçi ayırımı yapılarak da uygulamaya sokuldu. Uygulamaya göre işçilerin bir bölümü iki yıl için toplam 24.50 lira saat ücreti alırken, diğer bölümüne 18.25 TL. zam alıyorlar. Sözleşmeye göre 5.3.1976 tarihinden sonra işe giren işçilerin saat ücretlerine asgari ücretlerin arttığı 1.1.1978 tarihi itibariyle 6.25 kuruş zam yapıldı, bu zam eski işçilere uygulanmadı. Sendika şimdi bu durumu gidermek için eski işçilere daha yüksek zam getiriyor.

Denizcier'e cevabı İzmir'den Tekel işçileri verdiler. Tek-Gıda İş Sendikasının "yapımı sürdürülen sosyal tesislerin bitirilebilmesi için" sendikanın istediği 500 TL.lik bağışlara karşı çıktılar. 110 bin işçiden bu gerekçeyle kesilecek paraların toplamı yaklaşık 55 milyon lira. Ne var ki evdeki hesap çarşıya uymadı. Türkiye İşçi Partisi üyesi işçilerin girişimiyle oyun bozulmaya yüz tuttu.

İşçilere yazılan bir bildiri ve bildiriye eklenen dilekçeler Tek Gıda-İş Sendikasının hesaplarını bozdu. 55 milyonun yitirilmesi korkusuna düşen sendika yöneticileri işyerlerinde cadı kazanları kaynatarak dilekçe olayının kaynağını aramaya koyuldular. Sonunda buldular: "Bu iş komünistlerin işidir!"

25 bin dolayında işçinin Tekel Merkez Müdürlüğüne verdikleri dilekçede şunlar yazılıydı.

"Tekel Yaprak Tütün ve İşleme Atelyeleri Merkez Müdürlüğüne,

Üretimde yasaların öngördüğü kesintiler ile sendikanın aylık üyelik aidatı dışında herhangi bir kesinti yapılmasına izin vermiyoruz.

"Gereğini arz ederim."

Kitlelere yaklaşmanın, onlarla bağ kurmanın yollarını da gösteriyor bu olay. Üzerinde çok gevezelik edilen "somut sorunlar" bilimsel sosyalistler tarafından böyle hayata geçiriliyor. İzmir ve yöresinde tekel işçilerinin ekonomik ve demokratik mücadeleleri, sosyalistlerin desteği ve yönlendiriciliğinde gelişiyor.

İlhan Alkan ile görüşme

TÖB-DER'DE ÇÖZÜM: 19

■ *TÖB-DER'deki son duruma yol açan gelişmeleri ve burjuvazinin örgüte yönelik hesaplarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

□ Türkiye'de verilmekte olan demokrasi mücadelesinde önemli bir yeri olan demokratik kitle örgütlerinden biri de TÖB-DER'dir. Egemen güçler, böylesine güçlü bir örgütü kendileri için her zaman tehlike saymış ve onu mücadelesinden saptırabilmek veya en azından etkisiz hale getirebilmek için sinsice planlar hazırlamış ve uygulamıştır.

Burjuvazinin bu tür hesaplarıyla, örgüt içi sapmaların provokatif davranışları çakışınca, örgütümüz TÖB-DER'in bunalımı ve tıkanıklığı her geçen gün biraz daha artmış ve böylece 4. Olağan Genel Kurul'a gelinmiştir.

Kabul etmek gerekir ki; TÖB-DER'in 4. Olağan genel kurulu, örgüt bünyesini sarsıcı olaylara sahne olmuş, örgütün yapısındaki zaafları açığa çıkarmıştır.

Yıllardır bu olanağı yakalamaya çalışan burjuvazi tüm olanaklarını kullanarak saldırıya geçmiştir. Antikomünizm kusan bir takım "yetkili" ağızlar, TÖB-DER'in kapatılması için fetvalar vermeye başlamıştır. Önceden hazırlıklı olduğu belli olan gerici burjuva basını, balıklama olayların içerisine dalmış, başta TÖB-DER üyeleri olmak üzere tüm demokrasiden yana güçlerin kafasını bulandırmaya yönelmiştir. Bundan amaç; TÖB-DER ve onun üyelerini demokratik güçlerden soyutlamak ve böylece domokrasi cephesinde gedikler açmaktır.

Kanımca; örgütlü mücadele geleneğine ve deneyimine sahip TÖB-DER'in sorumlu üyeleri, tüm olumsuzluklara rağmen bubadireden de örgütlerini kurtaracaklardır. TÖB-DER'de iç ve dış provokasyonların yarattığı tıkanıklığı çözeceklerdir.

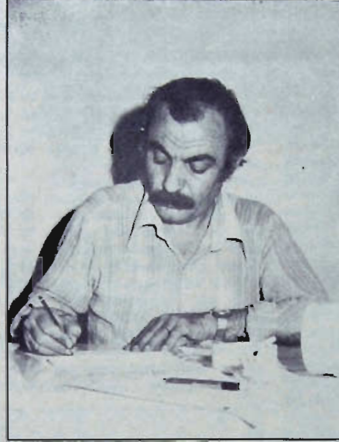
Faşist baskı ve terörün doruk noktaya ulaştığı 12 Mart koşullarında bile, öğretmenler kendi aralarındaki görüş ayrılıklarını geri plana atmasını bilmişler ve demokratik öğretmen hareketinin tarihi geleneğini kesintiye uğratmadan sürdürebilmişlerdir. 12 Mart öncesi, sorumsuz davranabilen bir kısım unsurların, 12 Mart koşullarında sorumlu tavırlara girebildikleri tüm öğretmenlerce gözlenebilmiştir. Art niyetlilerin dışında bugün de aynı sorumluluk duygusuyla, tüm üyelerimizin, birlik ve beraberlik içerisinde, burjuvazinin bu emellerini boşa çıkaracaklarına ve TÖB-DER'i kurtaracaklarına inanıyorum.

■ *Burjuvazinin hesaplarıyla örgüt içi sapmaların provokatif davranışlarının çakışmasından söz ettiniz. Bu görüşünüzü biraz daha açar mısınız?*

□ Sosyalistler sorunların edebiyatını yapmazlar. Görevimiz sorunların nedenlerini doğru saptamak ve çözüm yollarını bulup önermektir. Bence, TÖB-DER' in içinde bulunduğu durumun ne kadar vahim olduğuna uzun uzun değinmekten çok bu duruma nasıl gelindiğini ve çıkış yollarının ne olacağını saptamak daha gerekli. TÖB-DER, 4. Olagan Genel Kurulundaki çıkmaza birdenbire sürüklenmedi. Bu noktaya bir takım somut olaylardan geçilerek gelindi. Bu konuşmamızda olayların nasıl olduğunu değil, olayların ardındaki mantığı yakalamak zorundayız. Eğer bu mantığı doğru yakalayabilirsek sorunun çözümüne ışık tutmuş oluruz.

"Partisiz sosyalist mücadele" anlayışı günümüzde yaygınlaştırılmaya çalışılıyor. Bu anlayış siyasi çizgilerin demokratik kitle örgütlerini siyasi çalışmalarının odakları haline getiriyor.

TÖB-DER, ülkemizde en yaygın demokratik kitle örgütü. Yurt sathına şubeleriyleyayılmış, köylere kadar üyeleriyle uzanabilen bir örgüt. Böyle bir örgütün yönetiminde bulunan siyasi çizgiler, TÖB-DER'i kendi siyasi görüşlerini yaygınlaştırmanın aracı olarak kullanmak istiyorlar. TÖB-DER'in 600'ü aşkın şubesinin büyük bir kısmında şubeler, öğretmenlerin anti-

faşist, anti-emperyalist mücadeleşinin değil, grupların siyasi çizgilerinin odağı haline getiriyor. Her ne pahasına olursa olsun yönetime gelmek isteniyor. Ve yönetimde kalmak için her türlü yola başvuruluyor. TÖB-DER'in 4. Olagan Genel Kurulu'nda, anti-goşist, antimaocu ilkelerle 3. Olagan Genel Kurulda yönetime gelenlerin, yönetimden hesap soracağız diyenlerin ortak listeyle seçimlere gitmesini başka türlü açıklamanın olanağı yoktur.

Bugün öğretmenlerin çözüm bekleyen binlerce sorunu var. Bu sorunları; ekonomik, demokratik ve mesleki olarak üç bölümde toplamak mümkün. TÖB-DER in temel görevi, öğretmenlerin bu sorunlarını politik perspektifini gözardı etmeden, politik içeriğinden soyutlamadan çözüm yolları önermek, bu doğrultuda mücadele etmektir. Bunun aksine TÖB-DER bünyesinde siyasi grupların militanları arasında yapılan politik ve ideolojik mücadele, siyasi çekişme ve sürtüşmelerden öteye gitmiyor, gitmesi de mümkün değildir. Öğretmenlerin faşizme ve emperyalizme karşı vermesi gereken mücadelenin önü bu şekilde kapatılıyor, kitleselliği yitiriliyor. Tüm olup bitenler karşısında en geniş öğretmen kitlesi anti-faşist, anti-emperyalist mücadelenin içinde değil, dar grupçu çekişmelerin seyicisi durumuna getiriliyor. Böylece tepe taban kopukluğu, tabanın, yani geniş öğretmen kitlesinin yönetimlere karşı güvenini sarsıyor.

Politik ve ideolojik mücadeleyi TÖB-DER içinde yapmak, politik görüş ayrılıkları nedeniyle gücü yettiği oranda grupların birbirini tasfiyesi sonucunu doğuruyor. Tasfiyecilik hastalığı örgüt içi mücadeleyi öne çıkartan, kitleselliğinin içeriğini boşaltan ve giderek burjuvazi için yenilir yutulur lokma haline getirmektir.

Demokratik kitle örgütlerinde tasfiyeciliğe karşı ayrı örgütlenmeye gitme eğilimi bir başka anlamda tasfiyeciliktir. Gerekçesi ne olursa olsun, TÖB-DER'i tasfiye etmektir. Bu yol aynı zamanda mücadeleden kaçmanın bir gerekçesidir. Daha güçlü bir TÖB-DER'i yaratma mücadelesi dururken, bu alanda varolan yanlışlıkları ortadan kaldırma yerine, işin kolaycılığına kaçmak, tutarlı demokratların ve sosyalistlerin seçebileceği yol olmamalıdır. Tarihi bir geçmişi ve örgütlenme geleneği olan TÖB-DER gibi bir örgüt serüvenci akımların güdümüne terk edilemez. Edilmemelidir. Yapılacak iş, kitlenin somut hedeflerinden kalkarak, kitle ile beraber mücadele vermek, maocu ve goşist akımları tabansız bırakmaktır. Ayrı örgütlenme girişimleri, özellikle içerisinde yaşadığımız koşullarda ihanete varabilecek sonuçlar doğurabilir. Bu tür girişimler, açığa çıkarılmalıdır. Ve mahkum edilmelidir.

■ *Bu tasfiyeci politikalara karşı Demokrasi İçin Birlik Grubunun 4. Genel Kurul'da izlediği tutum ne oldu?*

□ TÖB-DER'in 4. Olagan Kongresinden önce ve kongre sırasında, yukarıda belirtmeye çalıştığım yanlışların üzerine ilkeli ve kararlı bir tavırla yürüdük. Yanlışları açığa çıkarmakla kalmadık. Bu yanlışlıklara sürüklenmekte olan grupları caydırıcı tavırlara girdik. Saatlerce ikna etme gayret ve sabrını gösterdik. Çünkü yapılan yanlışlıklar, sadece yanlışı yapanları bitirmekle kalmıyor, aynı zamanda burjuvazinin örgütümüz TÖB-DER'e tasallutunu kolaylaştırıyordu. Nitekim, böylesi yanlışların yeterince engellenememesi, TÖB-DER'in 4. Olağan Genel Kuruiu'ndan, en azından örgüt suçu işleyen iki ayrı "yönetimin" çıkmasına neden olmuştur.

TÖB-DER'in 4. Olağan Genel Kurulu'nda ilkeli ittifaklar oluşturmaya çalıştık. Bu ittifaklarda temel ilkemiz, TÖB-DER'in bağımsızlık-demokrasi mücadelesinde etkili bir araç haline gelmesini sağlamak, bölünüp parçalanmasını engellemekti. Aynı zamanda kendi içinde tutarlı bir yönetime kavuşmasını sağlamaktı. Birlik sorununu hiç bir zaman, sadece yönetim olabilmenin bir aracı olarak görmedik. Bu kongrede, olup bitecekler kongre öncesi belliydi. Gerek ittifaka oturduğumuz gruplarla, gerekse ittifak dışı kalan gruplarla, hatta sorumlu saydığımız arkadaşların bir kısmıyla iyi dialoglar kurarak, örgütümüzü bu kongreden en az zayiatla çıkarmaya çalıştık.

Genel Kurul öncesi yaptığımız toplantıda, örgütümüz TÖB-DER'in varlığı ve birliği ile ilgili iki temel nokta saptadık. Bunlardan birincisi, Genel Merkezce getirilen tüzük değişikliğinin geçmesini engellemekti. Çünkü Genel Merkez'in getirdiği tüzük değişikliği, örgütümüzü kökünden dinamitlemeye yönelikti. Bu taslakla, örgütün adı ve kapsamı değiştiriliyor, meslek örgütü olmaktan çıkarılıyordu. Başka bir deyişle, TÖB-DER, öğretmen mesleğine yabancı unsurların at oynatacakları, ve üst düzeyde "politika" yapacakları bir alan haline dönüştürülmek isteniyordu. Aynı zamanda, TÖB-DER'i bölme, parçalama girişimleri için kapılar açılıyor ve her türlü provakasyona olanaklar hazırlanıyordu.

İkinci önemli nokta ise, TÖB-DER'i bölmek, parçalamak isteyecek her türlü provokatif girişimleri engellemekti. Bu konuda getirilen açık veya kapalı her türlü önerinin üzerine gittik. Saptadığımız bu temel konularla ilgili hesapları olanları, bu hesaplarından caydırmaya çalıştık. Bu tür hesabı olanlarla mücadele ettik. Hayata geçirildiğinde, burjuvazinin örgütümüz TÖB-DER'le ilgili hesaplarıyla çakışan, sonuçda birbirini tamamlayan tüzük değişikliğinin geçmemesi, örgütümüz bölücü anlama gelebilecek girişimlerin engellenebilmesi için; sorumsuz olarak nitelendirilen genel merkezcilerin, karşı devrimci özü açığa çıkmış maocuların ve bireysel teröristlerin dışında, tüm gruplarla işbirliği yapabileceğimizi yazılı olarak kitlelere açıkladık.

Politik görüş ayrılığı gözetmeden, örgütümüzde önemli yerlerde bulunmuş ve sorumluluğuna güvendiğimiz bir kısım arkadaşlarımıza somu öneriler götürdük. Cemil Çakır'da bu öneri götürdüğümüz arkadaşlar arasında idi.

Ne varki, dar gurupçuluk hesapları, siyasal partiler anlamında gurup kararları, bu girişimlerimizi yeterince başarılı, biçimde sonuçlandırmamızı engelledi.

TÖB-DER'in 4. Olağan genel kurulunda, tıkanıklık yaratan etkenlerden biri de, gurupların delegeler üzerinde önemli bir baskı kurmuş olmaları. Hele bir takım gurupların yönlendiricilerinin öğretmenlik mes-

71 ANLAYIŞINA DÖNÜŞ

leği ile hiç bir ilişkilerinin olmayışı işleri biraz daha zorlaştırıyordu.

Uç bir örnek vermek gerekirse; Cemil Çakır arkadaşımıza yeniden dönmek gerekecek. Bilindiği gibi, zor koşullarda, öğretmen örgütünü ayakta tutma mücadelesinde (arsalarını satarak) ekonomik olanaklarını da kullanmaktan çekinmeyen Cemil Çakır, gibi bir arkadaşımız, gurup disiplini adına, uygunsuz harcamalar yapıldığını bildiği halde, Genel merkez hesaplarının "aklanması" doğrultusunda oy kullanabilmiştir. Bize kalırsa, gurupların böylesine tavır takınması, kitle örgütlerinin yapısına uygun değildir. Delege arkadaşlarımız temsil ettikleri şubelerin üyelerine hesap vermek zorunda olduklarını unutmamalıdırlar. Hatta, üyeler mutlaka bu hesabı sormalıdırlar.

■ *Sizce TÖB-DER'in 4. Genel Kurulu sonuçlanmış sayılır mı?*

□ Hayır, TÖB-DER'in 4. Olağan genel kurulu bitmedi. Kongreyi tıkayan en önemli etken, muhakkak ki, başlangıçda vurgulamaya çalıştığım anlayış. Ve bu anlayıştan kaynaklanan yanlış tavırlar. Divanın yasal olmayan yollardan düşürülmesi, ve fiilen işgal edilmesi, bunalımı ve tıkanıklığı artırmıştı. Buna rağmen Ankara 10. Asliye Hukuk mahkemesinden alınan karar, önerilerimiz doğrultusunda kullanılsaydı, belki tıkanıklık göreli olarak çözümlenebilirdi.

Mahkeme kararının uygulanması ile ilgili olarak gurup temsilcilerine, divan başkanvekiline verdiğimiz, ayrıca bildiri biçiminde kamuoyuna duyurduğumuz önerimizde öz olarak şunları söylüyorduk.

"- Kararın yasal gerekleri yerine getirilmelidir. Bu çerçevede; genel merkez işgalcilerden kurtarılmalı, tüm evraklara ve hesaplara el konulmalı, sahte delegelikler iptalı edilmeli... Demokratik kurultay tüm bu işlerin bitirilmesinden sonra toplanmalıdır."

Birlik ve Dayanışma gurubunun, yukarıda sıralanan yasal gerekleri yerine getirmeden kongreyi toplaması, önemli bir olanağın, yani mahkeme kararının, çarçur edilmesine neden olmuştur. Birlik ve Dayanışma gurubunun bu mantığının altında son derece yanlış bir anlayış yatmaktadır. 3. Olağan genel kuruldan beri kafalarında sakladıkları ve kendi tabanlarından bile gizledikleri perspektif: ayrı örgütlenme.

Halkçı Eğitimcilerin, karar değiştirmelerini acaba nasıl yorumlamak gerekir? Oynanan oyunları mı hissedemediler, yoksa daha değişik amaçları mı vardı? Kanımca geniş öğretmen kitlesi bunun değerlendirmesini yapmaktadır.

Mahkeme kararının gerekleri yerine getirilmeden yapılan genel kurulun sonucunda örgütümüz iki başlı hale getirilmiştir. Tüm üyelerimiz ve kendini "baş" saymaya kalkanlarda bilmektedir ki, TÖB-DER'in kongresi bitmemiştir. En kısa zamanda öğretmen tabanı, yasal ve demokratik kongre sorununu çözecektir. Birlik ve Dayanışma gurubunun sekter ve dayatıcı tavrı sonunda yaratılan boşluklara, "gazioğlu yönetimi" sığınmak istemektedir. Böylece kamuoyu önünde kendilerini yasal yönetim olarak göstermeye çalışmaktadır. 29.8.1978 günü yaptığı basın toplantısında bakınız Gazioğlu ne diyor.

"Güvensizlik önergesi ve oylaması ile düşürülen divanın başkanı Süleyman Üstün, elinde bulunduğunu söylediği ve hala muhatabı Divan başkanı Ali Başpınar'a usulüne uygun olarak tebliğ etmediği "tedbir kararını" DSİ'nin salonunda tebliğ ederek güya bir kongre yaptı...";

Gazioğlu'nun bu beyanları elbette Gazioğlu'nun "kutsal ittifakını" asla yasal hale getirmez. Ama Birlik Dayanışmanın tabanı, Demokrasi İçin Birlik gurubunun ısrarlarında ne denli haklı olduğunu düşünmek zorundadır.

■ *Nasıl bir çözüm öneriyorsunuz?*

□ Buraya kadar yaptığımız söyleşide, olayların ardındaki mantığı anlattık. Bu mantığın ise temelde hangi yanlış yaklaşımdan kaynaklandığını vurguladık. Üzerini açmaya çalıştığımız ve örneklediğimiz olaylar da yaptığımız saptamaları doğrular nitelikte.

Öyleyse ne yapmalıyız? TÖB-DER'i bulunduğu çıkmazdan nasıl kurtarmalıyız?

Burjuvazi, 12 Mart'ta ki TÖS'ü kapatma niyetlerini bugün TÖB-DER'e yöneltmiştir. Bu açıdan konuya yaklaşılınca, meselenin ciddiyeti iyice anlaşılır. Öyleyse, sorumluluk duyan, tüm ilerici, demokrat ve sosyalistler aralarındaki görüş ayrılıklarını bir tarafa bırakarak örgütleri TÖB-DER'e sahip çıkmalıdırlar. 1971 koşullarında TÖS için hangi olumsuzluklar varsa, bugün fazlasıyla TÖB-DER içinde vardır. O gün, öğretmen hareketinin tarihi gelişimi hangi koşullarda kesintiye uğratılmadıysa, bugünde o koşullar yaratılarak uğratılmamalıdır. Özellikle, öğretmen hareketinin belirli dönemlerinde sorumluluğu omuzlamış, halen öğretmen tabanında önemli yeri ve saygınlığı olan tüm arkadaşlarımızı göreve çağırıyoruz. Öğretmen hareketinin birliğini yeniden örmek, kaçınılmaz bir görev olarak dayatıyor.

Örgütdeki bu olumsuz gelişmelerden dolayı, üyelerimizin dağılma ve paniğe kapılmaları önlenmelidir. Herkes bu konuda kendini sorumlu görmelidir. Özellikle Demokrasi İçin Birlik gurubuna gönül vermiş arkadaşlarımız, gurup ayırımı gözetmeden, ama yapılan yanlışlıkları ve yanlışlığın altındaki anlayışı da açıkça sergileyerek, en geniş öğretmen tabanıyla ilkeli diyaloglar kurarak çalışmalara başlamalıdırlar.

Burada şunu belirteyim: TÖB-DER yönetimi konusunda ittifak masalarında sürdürülen görüşmeleri ve gelişmeleri kendi delege tabanlarından bile saklamakta yarar uman grup yönlendiricileri ile yararlı bir diyalog kurulabileceğini sanmıyorum. Ve bundan böyle bu tür davranışları tercih ettiğini gözlediğimiz grup yönlendiricileri ile diyaloga girmekten kaçınmak hangi gurubu destekliyor olursa olsun delege arkadaşlarımıza olan saygımızın bir gereği olacaktır.

Özellikle bu ortamda, çalışmalar sürdürülürken derleyici toparlayıcı olmanın zorunlu olduğuna dikkati çekmek istiyorum. Bu çalışmalarda şu ilkeler göz önüne alınmalıdır.

- Sorumluluk duyan her üyemizle, örgüt birliğini örmede işbirliği yapılmalıdır. Birliği zorlaştırıcı anlamda her türlü komplocu, gurupçu ve sekter tavırlarla mücadele edilmelidir.

- Demokratik kitle örgütlerinde her siyasi çizginin görüşlerini yayma, görüşlerine adam kazandırma elbette hakkıdır. Yalnız hiç bir siyasi çizgi, TÖB-DER'i "vitrin" olarak kullanma hakkına sahip değildir. Siyasi çizgilerin, TÖB-DER'i vitrin olarak görmeleri, ve bu "vitrin"de daha çok teşhir olma sürtüşmesine girmeleri, örgütün en geniş öğretmen sorunlarını kucaklamasını engeller. Örgütün kitleselliğini zaafa uğratır. Faşizme ve emperyalizme karşı görevlerini yerine getirmesini engeller. Guruplaşmaların geri plana itilmesinden kasıt budur. 1977 seçimlerinde TİP'den milletvekili adayı oldum. Bu onuru hayatımın sonuna kadar taşıyacağım. Ama bu hiçbir zaman öğretmen mücadelesine dar grupsal çıkarlar açısından bakmama yol açmadı; bundan sonra da açmayacak. Bu bilimsel sosyalist olmanın doğal ve zorunlu bir sonucu. Sorumlu hiçbir hareket, kitle örgütlerinin "vitrin" olarak kullanılmasını, kitle örgütlerinin, kitlesinin somut sorunlarını çözüme kavuşturma mücadelesine tercih edemez. Kitle örgütleri doğru anlayışla ve doğru bir işleve oturtulduğu zaman, burjuvazinin DKÖ ile ilgili hesapları açığa çıkarılacak ve bozulacaktır.

- Özellikle bu koşullarda, kitle çalışmalarında ayrılıklarımızı değil, birlikte olabileceğimiz noktaları öne çıkarmalıyız. Bu yöntem, birliğimizi sağlamada yararlı olacaktır.

- Burjuva kaynaklı her türlü çarpıtıcı yorum ve haberler göğüslenmelidir. "sol" provokasyon patentli gerçek dışı her türlü yalan, iftira, karalama niteliğindeki söylentiler açığa çıkarılmalı ve mahkum edilmelidir. Bu yolla yapılmak istenen tahribat, yaratılmak istenen dağınıklık engellenmelidir. Üyelerimizin örgütlerine ve yöneticilerine karşı sarsılan güvenleri yeniden sağlanmaya çalışılmalıdır. Bu söylediklerimiz bugün tabandan kopuk, meşru olmayan her iki "yönetim"i kastettiğimiz anlamına da gelmemelidir.

- TÖB-DER 4 Olağan genel kurulu bitmemiştir. Tabanda oluşturulacak en geniş birlik ve güvenle, demokratik genel kurul çalışmalarının olanakları yaratılmalıdır. Giderek birbirini suçluyor görünen, aslında her ikisinin de suçlu olduğu kesin olan, bu günkü iki başlı görünüme en kısa zamanda son verilmelidir.

Örgütümüz TÖB-DER, kendi içinde tutarlı, birlikte iş yapabilecek bir yönetime kavuşturulmalıdır. Buna yönelik öğretmen kamuoyunun oluşturulmasına çalışılmalıdır.

- Üyelerimiz, şubelerini temsilen genel kurula gönderdikleri ve bir kısım yolsuzlukların üzerini örtme doğrultusunda tavır takınan delegelerden hesap sormalıdırlar.

Tüm bu çalışmaların ve gerekliliklerin yerine getirilmesi, örgütümüze olan saygımızın ve sosyalist sorumluluğumuzun gereğidir. Açık ve net tavırlar burjuvazinin hesaplarını bozacak ve demokrasi güçleri TÖB-DER gibi önemli bir köşe taşını zaaftan kurtaracaktır.

Sonuç olarak denebilir ki; TÖB-DER'in 4. Olağan genel kurulu toplantısı yeniden toplanacaktır. Ancak, kısır bir döngüye girilmemesi, tersine TÖB-DER'in birliğinin sağlanması için, 1971'in koşullarına inmek, o dönemde kullanılan yöntemleri -geçici de olsa- kullanmak, bize akılcıl ve gereken bir yöntem olarak görünmektedir.

1971 yılında, Türkiye demokratik öğretmen hareketi yani TÖS, bugünküne benzer koşullarla karşı karşıya gelince, arkadaşlarımız aralarındaki görüş ayrılıklarını bir tarafa itmesini bilmiş ve TÖB-DER'i kurmuşlardı. TÖB-DER'in işleyişine sorumlu bir açıdan yaklaşılmıştı. İdeolojik ayrılıklarını öne çıkarmadan, öğretmenlerin ekonomik-demokratik haklarını korumaya ve geliştirmeye çalışmışlardı.

O koşullarda onsekiz bin üyeli TÖB-DER, yüzlerce üyesini yargı önünde savunmuş, içerde ve dışarda işsiz kalan binlerce üyesine aş-ekmek temin etmiştir. Tüm bu görevlerini, en elverişsiz koşullarda yerine getirirken, gündemine kadar gelen, TÖB-DER'in gayrı menkul satışlarını, çokdaha zor günlerin gelebileceğini düşünerek geriye çevirmiştir.

Yanlış anlaşılmasın. Önerimiz; yeni bir TÖB-DER değil. TÖB-DER'i kurtarma amacına yöneliktir. TÖB-DER'in içerisinde bulunduğu sorunları çözmek zorunlu hale gelmiştir.

Gerek Ankara'da bulunan ve gerekse Anadolu'da çalışan, örgüt tabanında saygınlığı olan herkesi sorumluluğa ve göreve çağırıyoruz.

Boran:

Barışı kazanmak ve korumak yaşamsal bir davadır

"Türkiye işçi sınıfının politik hareketi ve partisi Türkiye İşçi Partisi, dünya barışını kazanma ve koruma davasının yaşamsal öneminin bilincindedir."

☆ Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla bir mesaj yayınladı. Dünya barışını korumanın dünyanın bir numaralı sorunu olduğunu belirten Boran, emperyalizmin yumuşamayı zorlaştırma, soğuk savaşı körükleme oyunlarına dikkati çekti. TİP Genel Başkanı, barışın kazanılmasının, ulusal ve uluslararası düzeyde bilinçli örgütlü, birleşik mücadeleyi gerektirdiğine işaret etti. Kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının, proleter enternasyonalizmi anlayışı içinde ulusal barış güçlerinin sesini ve hareketini uluslararası barış güçlerine katmak göreviyle karşı karşıya olduklarını belirten Boran; Türkiye İşçi Partisi'nin barış davasına ve mücadelesine sahip çıktığını vurguladı. Boran'ın Dünya Barış Günü dolayısıyla yaymladığı mesajı aynen sunuyoruz:

●●●

"Barışı korumak dünyanın bir numaralı sorunudur. Yeni bir dünya savaşı, geçirilen iki eski savaştan çok daha yıkıcı ve öldürücü olacaktır. Uygarlığın maddi yapısı yıkıma uğrayacaktır. On milyonlarca, belki yüz milyonlarca insan ölecek, yüzmilyonlarca insan hasta, sakat, evsiz barksız kalacak, sonsuz acılara düşecektir. Dünyanın ileriye doğru gidişi zorluklarla karşılaşacaktır.

"Savaş patlamadan da savaş patlaması tehlikesi, olasılığı, insanlığın maddi ve manevi kaynaklarını yıpratmakta, tüketmektedir. Yüz milyonlarca insanın yarı aç gezdiği, on milyonlarca insanın açlıktan ölmek tehlikesiyle karşı karşıya geldiği, dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan az gelişmiş ülkelerin giderek daha da yoksullaştığı, gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi on milyonlarca insanın tam insanca yaşamının maddi ve kültürel koşullarından yoksun bulunduğu günümüzde, yüz milyonlarca dolar silahlanmaya, savaş hazırlıklarına harcanmaktadır. Bu yüz milyonlar, insanlığın tümüyle yoksulluktan, gerilikten, bilgisizliğin karanlığından kurtulması için gerekli para kaynaklarını karşılamaya fazlasıyla yeterlidir.

"Özetlediğimiz bu nedenlerle barışın korunması dünyanın bir numaralı sorunudur. Ne var ki, yalnızca savaştan kaçınmak barışı korumaya yetmez. Savaşın ve savaş tehdidinin uluslararası anlaşmazlıkların çözümü için kullanılması kesin olarak önlenmelidir, ama bu kendi başına yeterli değildir. Barışın korunabilmesi için nükleer ve konvansiyonel silahları kapsayan uluslararası çapta genel bir silahsızlanmaya gidilmesi şarttır. Nükleer silahların geliştirilmesi ve üretimi durdurulmalı, mevcut stoklar yok edilmelidir."

BARIŞÇI VE SAVAŞÇI GÜÇLER ARASINDA MÜCADELE

"Sıcak ve soğuk savaş kışkırtıcılığına karşı da tutarlı ve kararlı mücadele gerekiyor. Yumuşama - detant - süreci genişletilmeli ve derinleştirilmelidir. Emperyalizmin yumuşamayı yozlaştırma, soğuk savaşı körükleme oyunları boşa çıkarılmalıdır.

"Bütün bu görevlerin yerine getirilerek barışın kazanılması, ulusal ve uluslararası düzeyde bilinçli, örgütlü, birleşik mücadeleyi gerektirir.

"Bugün dünyada barışçı güçlerle savaşçı güçler arasında mücadele vardır. Bu, özünde sistemle ve sınıflar arası mücadelenin bir parçasıdır. Uzlaşmaz, basım çelişkiler barındırmayan dünya sosyalist sisteminin, kendisini ve tüm emekçileri sömürüden kurtarmak için sömürgenlere karşı mücadele veren dünya işçi sınıfının savaş açmakta ve savaş kışkırtıcılığında bir çıkarı yoktur. Zaman sosyalizmden yana, sömürüden kurtuluştan yana işlemektedir. Bunun içindir ki dünya barışını kazanma ve koruma yolunda tüm olumlu öneriler ve görüşler Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerden gelmektedir.

"Tekelci büyük burjuvazinin egemen sınıf olduğu emperyalizm-kapitalizm ise, sömürücü düzenini sürdürebilmek, uzlaşmaz çelişkilerini çözebilmek için gerek gördüğünde savaşa, savaş tehdidine ve kışkırtıcılığına baş vurur. Dünyanın kapitalizmden sosyalizme doğru gidişini engellemek çabasıyla dünya sosyalist sistemine karşı savaş kışkırtıcılığı yapar, gücünün yeteceğine gözü keserse savaş da açar. Buna gücü yetmiyor ama, yumuşama sürecinin gelişip derinleşmesini önlemek, yeniden soğuk savaş dönemini canlandırmak için elinden geleni yapıyor. Az gelişmiş 3. Dünya Ülkelerini sömürü ve baskı alanı içinde tutabilmek için gerekli gördüğünde sıcak savaştan geri durmuyor."

İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN GÖREVLERİ

"Dünya sosyalist sisteminin yanı sıra, dünya işçi sınıfı hareketi ve emperyalizme karşı bağımsızlıklarını kazanma veya koruma mücadelesi veren devrimci, ilerici ülkeler de dünyanın barış güçlerindendir. Barışı kazanmak ve korumak mücadelesinde bu güçlere de yaşamsal görevler düşmektedir.

"Emperyalizmin boyunduruğu altındaki 3. Dünya Ülkeleri ve bu arada Türkiye için barışı kazanma ve koruma mücadelesine katkıda bulunmanın yolu, kendi bağımsızlık ve egemenliklerine sahip çıkıp emperyalizmin dünyadaki sömürü ve baskı alanının sınırlarını daraltmak; silahlanma yarışının durdurulması, genel silahsızlanmaya gidilmesi girişimlerini tüm güçleriyle desteklemek; emperyalizmin devletleri ve halkları birbirine düşürme oyunlarına gelmeyip ona karşı güç ve işbirliğini oluşturmaktır.

"Kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ise tüm emekçi kitleleri, ilerici demokrat güçleri barışı kazanmak ve korumak yolunda örgütleyip birleştirmek, harekete geçirmek; ülkelerindeki savaşçı eğilim ve güçlere karşı etkin mücadele etmek; dünya barışı sorunlarını halk kitlelerine, kamuoyuna duyurmak; politik iktidarlar üzerinde barış güçlerinin baskı ve etkisini koymak; proleter enternasyonalizmi anlayışı içinde ulusalbarış güçlerinin sesini ve hareketini uluslararası barış güçlerine katmak göreviyle karşı karşıyadırlar.

"Türkiye işçi sınıfının politik hareketi ve partisi Türkiye İşçi Partisi, dünya barışını kazanma ve koruma davasının yaşamsal öneminin bilincindedir. Bu konuda yirmisekiz yıl öncesinden onurlu bir mirasa sahiptir. Ne tekelciliğe, sekterliğe, ne sınıf uzlaşmacılığına düşmeden; dünya barışı için mücadelenin, bağımsızlık-demokrasi-sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğunun bilincinde olarak, olabildiğince en geniş yelpazede ilerici, demokrat yurtsever güçleri harekete katabilmek üzere barış davasına ve mücadelesine sahip çıkmaktadır.

"Dünya barış günü hepinize kutlu olsun."

Bir Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla Ankara da biraraya gelen TÜM-DER, İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ, GENÇ ÖNCÜ ve TÜTED Genel Başkanları, ortak bir Barış deklarasyonu yayınladılar. Erhan Tezgör, İlhan Akalın, Abdurrahman Atalay ve Aykut Göker imzalarıyla yayınlanan barış deklerasyonu'nda, barış mücadelesinin örgütlü emekçi kitlelerin omuzlarında yükseleceği belirtilerek, bu mücadelenin önümüzdeki ivedi görevlerine yer verildi. Bu görevler doğrultusunda ülkemizdeki barıştan yana tüm güçleri mücadeleye çağıran Deklarasyon, dünya barış güçleriyle dayanışmayı da dile getirdi. Barış Deklarasyonu'nun tam metnini yayınlıyoruz:

BARIŞ DEKLARASYONU

"Biz, aşağıda imzaları bulunan kitle örgütleri genel başkanları;

• Yüzyıllar boyunca insanlığa en büyük yıkımları getiren savaşların, bugün bilimsel ve teknolojik gelişmelerin savaş araçlarına yansımasıyla insanlığı topluca imhaya yönelik büyük tehlike halini aldığı; bu durumun NÖTRON bombası ile somutlandığı ve NATO üyeleri ülkelerin bu bomba ile donatılmak istendiği;

• Savaş tehdidinin, emeğin yarattığı değer ve kaynakların, tüm insanlığın refah ve mutluluğu için kullanılmasını engellediği, ayrıca tek tek bireylerin ve bir bütün olarak toplumların gelişmesini olumsuz yönde etkilediği;

• Yine savaş tehdidinin, ülkelerin kendi geleceklerini belirlemeleri, sosyal yaşamlarını serbestçe örgütleyip, istedikleri düzeni kurmalarını önlediği;

GERÇEĞİNDEN
HAREKETLE

- Savaş tehdidi kaynağının, dünya halklarını baskı ve egemenliği altında tutmak isteyen, doğası gereği saldırgan ve savaşçı olan EMPERYALİZM olduğunu;

- Sosyalist sistemin varlığı, kapitalist ülkelerde işçi sınıfı hareketleri ve ulusal kurtuluş savaşlarının barışın gerçekleşmesinin güvencesi olduğunu;

- Genel ve sürekli bir dünya barışının kurulması uğrunda mücadelenin bir tercih sorunu olmaktan çıktığını ve sınıf mücadelesinin bir parçası olan barış mücadelesinin örgütlü emekçi kitlelerin omuzlarında yükseleceğini

BELİRLEYEREK
BARIŞ İÇİN MÜCADELE
ETME KOŞULLARINDAN
BİRİNCİSİNİN

• Dünya halklarını tehdit eden emperyalizmin saldırgan blokpolitikasına son verdirme.

• Dünyayı, emperyalizmin çeşitli ülkelerdeki saldırı üslerinden arındırma;

• Silahsızlanma yolunda gerçek ve kalıcı adımlar atılmasını sağlamanın bulunduğunu;

BARIŞ İÇİN MÜCADELE
ETME KOŞULLARINDAN
İKİNCİSİ OLARAK

Orta Doğu ve Kıbrıs sorunları ile dünya barışının fiilen tehdit altında tutulduğu bir bölgede yer alan ülkemizde barış mücadelesinin, emperyalizme, her türlü sömürü ve saldırganlığa, savaş kışkırtıcılığına karşı, özverili, kararlı, sürekli ve örgütlü bir mücadeleyi içermesi gerektiğini;

VURGULAYARAK
ÜLKEMİZDEKİ
BARIŞTAN YANA
TÜM GÜÇLERİ,

- Kalıcı bir barış ve uluslararası güvenlik için sağlam ileri adımlar atılmasını sağlamaya;

- Emperyalizmin soğuk savaş politikasını engellemeye;

- Bölgemizde ve tüm dünyada silahlanma yarışını durdurmaya;

- DETANT'ın kazanımlarını savunmaya;

- Orta Doğu ve Kıbrıs'ta Birleşmiş Milletler çerçevesinde geçerli çözümler gerçekleştirmek için mücadeleye;

- Emperyalist saldırı bloklarından çıkılması, askeri harcamaların azaltılması ve komşularımızla dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları yapılmasını gerçekleştirmeye;

- NÖTRON bombasına ve bu bombanın NATO üyesi ülkelere yerleştirilmesini önlemeye ÇAĞIRIR

- Bu mücadelede, dünya barış güçleriyle dayanışma içinde olduğumuzu, TÜM DÜNYA ÜLKELERİNDEKİ BARIŞ ÖRGÜTLERİNE DUYURURUZ.

30 Ağustos kutlandı

Tam bağımsızlığı bir daha kaybetmemek üzere kazanacağız

Ulusal kurtuluş savaşının askeri zaferle sonuçlanmasının 56. yıldönümü 30 Ağustos'ta kutlandı. Türkiye İşçi Partisi İstanbul İl örgütü, 30 Ağustos'un kutlanması amacıyla Açıkhava Tiyatrosu'nda bir gece düzenledi. Üç bini aşkın izleyicinin katıldığı gece, TİP İstanbul İl Başkanı ve Merkez Yönetim Kurulu üyesi Selim Mahmutoğlu'nun konuşmasıyla açıldı. Gecede daha sonra TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve GENÇ ÖNCÜ İstanbul Şube Başkanı Ziya Sifoğlu konuştu. Rahatsızlığı nedeniyle toplantıya katılamayan TİP Genel Başkanı Boran geeeye bir mesaj gönderdi.

"30 Ağustos Kurtuluş Savaşı ve Bağımsızlık Gecesi"ne ulusal kurtuluş savaşının anti-emperyalist mücadele geleneğine sahip çıkan ve işçi sınıfının günümüzdeki bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine omuz veren sanatçılar da katıldılar. Toplantıya katılan Nur Yoldaş, Şükran Kurdakul, Zeliha Berksoy ve Genco Erkal, birbirleri arkasına salondaki coşkuyu doruk noktasına çıkardılar. İşçi Kültür Derneği İstanbul Şubesi'nin Korosu ve Halk Oyunları Ekibi'nin gösterileri, "30 Ağustos Kurtuluş Savaşı ve Bağımsızlık Gecesi"ni renklendirdi.

Toplantıyı açan TİP İl Başkanı 30 Ağustos zaferinin bugün kutlanmasının anlamı üzerinde durdu. Burjuvazinin ulusal kurtuluş geleneğine, ulusal değerlere sahip çıkamadığını belirten Mahmutoğlu şöyle dedi: "Ulusal kurtuluş geleneği ulusal değerler, ancak ve ancak, emperyalizme karşı çıkanlar tarafından, ulusal güçler tarafından benimsenip yaşatılabilir. Çünkü bağımsızlık bilinci, tarihin olumlu kazanımları, ancak günümüzdeki mücadele hedefleriyle uyumlu oldukları için, yurtseverlerin talep ve özlemlerini ifade ettikleri için, yeni bir anlam kazanan, canlı değerler özelliğini taşımaktadırlar." Mahmutoğlu, daha sonra, bugün yurt sevgisini işçi ve emekçilerin kalbinden söküp atamayan, işbirlikçilerin bu sevgiyi Yunan halkına karşı düşmanlığa çevirmeye çalıştıklarını ve 30 Ağustos'u bu amaçla kullanmak istediklerini hatırlatarak, iki ülke halkı arasında hiçbir önemli çıkar ayrılığının olmadığını ekledi.

TİP Genel Başkan Boran'ın geceye gönderdiği mesajı da Mahmutoğlu okudu. Boran, mesajında, "istiklal-i tam" amacı ve sloganıyla yapılan ve kazanılan savaştan 56 yıl sonra Türkiye'nin, tam bağımsızlık bir yana, çok yönlü ilişkilerle emperyalizme daha sıkıca bağlı bulunduğunu belirtti. Boran, bu gelişmenin nedeninin, ulusal kurtuluş savaşından sonra Türkiye'nin emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmaya yönelmemiş olmasının sonucu olduğunu anlattı. TİP Genel Başkanı, bu nedenle, emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesinin aynı zamanda içte geri kapitalist düzene, onun egemen sınıfı büyük burjuvaziye karşı mücadeleyi gerektirdiğini ve içerdiğini vurguladı. Boran daha sonra şöyle diyordu:

'Ulusal kurtuluş savaşımızın hedefi olan istiklal-i tam' bugün de hedefimizdir. O savaş kazanılmış, ama hedef yitirilmiştir. Geçmişin bu dersini asla unutmayacağız. Politik ve toplumsal mücadelemizi bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliği çerçevesi içinde yürüteceğiz ve yürütüyoruz. Ve bu defa tam bağımsızlığı, bir daha yitirmemek üzere kazanacağız."

TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın da konuşmasında özellikle kurtuluş savaşı öncesi koşullarla günümüzün koşulları üzerinde durdu. Sargın, bugün içinde bulunduğumuz duruma bakıp "başka çaremiz yok" diyenlerin kurtuluş savaşı öncesi dönemin İngiliz Mühibbanı Cemiyeti yanlılarının, Amerikan mandacılarının paraleline düştüklerini belirtti. Sargın sözlerini şöyle sürdürdü: "Türkiye'de bugün de, tıpkı kurtuluş savaşı günlerinde olduğu gibi bağımsızlık mücadelesi verecek güçler vardır. Tıpkı o zaman olduğu gibi işçi sınıfı ve emekçi halk yığınları, sizler ve milyonlar, hem inancımız, hem güvencemiz, hem dayanağımızdır. Halkımızın bağımsızlık savaşı şehitlerine layık olmak, o sorumluluğu hepimiz omuzlarımızda duya duya mücadelede yer almak durumundayız."

Genç Öncü İstanbul Şube Başkanı Ziya Sifoğlu da konuşmasında ilerici gençliğin bağımsızlık mücadelesi içindeki konumuna değindi. İlerici gençliğin, emperyalizme karşı ulusal bağımsızlıkmücadelesinde 1920'lerden aldığı bayrağı düşürmeden o günlerin coşkusu ile yükseklerde tuttuğunu söyleyen Sifoğlu, Yunan bilimsel sosyalistlerinin kurtuluş savaşı yıllarındaki politikasına da değindi.

"30 Ağustos Kurtuluş Savaşı ve Bağımsızlık Gecesi"ne çok sayıda kuruluş gönderdikleri mesajlarla katıldılar. Mesaj gönderen kuruluşlar arasında Vatan Partisi, Türkiye Yazarlar Sendikası, TÜM-DER Kadıköy Şubesi, TÜTED İstanbul Şubesi, İşçi Kültür Derneği İstanbul ve Kartal Şubeleri, TÖB-DER İstanbul örgütünün çeşitli şubeleri, İlerici Giyim İşçileri Derneği, TÜS-DER İstanbul Şubesi, İKD İstanbul Bölge Sekreterliği bulunuyordu.

TİP İstanbul İl örgütü tarafından düzenlenen "30 Ağustos Kurtuluş Savaşı ve Bağımsızlık Gecesi", yurtseverlik coşkusunun en gür biçimde dile geldiği gerçek bir kitle gösterisi oldu. Gece, salonda bulunanların hep birlikte Enternasyonal Marşı'nı söylemesiyle son buldu.

Tarihin olumlu kazanımlarının sahibi, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerdir.

İzmir'de sürdürülen 'Barış Günü' çalışmaları

Barış mücadelesi kör hedeflere saptırılamaz

İzmir'de Dünya Barış Günü çalışmalarını "yaygınlaştırmayı" amaçlayanlar, ilkesiz bir bakış açısının çalışmaları nasıl daraltacağının örneklerini verdiler. Kutlama hazırlıklarına komite çalışmalarına katılarak katkıda bulunan Genç-Öncü İzmir Şube başkanı ve Türk Hemşireler Derneği İzmir Şube Başkanı Türe Sarsar barış mücadelesinin sınıf uzlaşmacılığı olmadığını belirterek çalışmalardan ayrıldılar.

İzmir'de ortaklaşa sürdürülen çalışmaların amaçlarından biri, 2 Eylül günü Sovyetler Birliği Barışı Koruma Heyetinden konukların da katılacağı bir toplantı düzenlenmesiydi. Toplantıya kimlerin katılacağı, kimlerin davet edilmesi gerektiği tartışma konusu oldu. Tartışmalar, parti, sendika, kitle örgütünden katılacaklar düşünülürken Barış Derneği Şube Temsilcisi Halis Aydıntaşbaş'ın "MHP ve TİKP dışındaki tüm partilere, özellikle AP ve MSP'ye çağrı gönderilmesine" ilişkin görüşü üzerine başladı. Bu öneriye barış mücadelesinin karakteri ve hedefi anlatılarak karşı çıkıldı.

Ardından başlayan tartışmalar, "toplumsal ilerleme mücadelesinden" sık sık söz edenlerin barış mücadelesinin ekonomik ve toplumsal ilerleme için verilmekte olan mücadele ile ilişkisini de göremediklerini ortaya çıkardı. Örneğin hazırlık çalışmalarında görev alan Ataman Tangör şunu söylüyordu: "Barış mücadelesinin hiçbir sınıfsal bir temeli yoktur." Daha sonra Halis Aydıntaşbaş ekliyordu: "Eğer sınıfsal bir temeli olduğunu söylersek çok insanı ürkütürüz.. AP'yi faşist saldırgan ve gerici partilerle bir tutamayız. AP çağdaş bir partidir. Barışa karşı değildir. Özellikle İzmir İl Örgütündeki AP'nin konumu daha da farklıdır." Sonra da suçluyordu kendisine karşı çıkan Öztürk'ü: "Arkadaşımız herhalde günlük basını bile takip etmiyor."

Sınıf pusulası elden kaçırılınca "günlük basın değerlendirelerek" böylesine kapsam genişletiei sonuçlar çıkıyordu.

Öztürk ve Sarsar'ın karşı çıkması üzerine bu konu bir sonraki toplantıda ele alındı. Hazırlanan listede göze ilk çarpan örgütler Sanayi ve Ticaret Odaları idi. Bunlar da yetmemiş olacak ki, söz alan Güner Eliçin şunları söyledi: "Benim gözümden kaçtı galiba. AP yok gibime geldi. Eğer yoksa neden düşünülmedi? Bir de Türk-İş ve bağlı büyük sendikaları öneriyorum." Gerçekte ise barış mücadelesi için önerilen kör bir hedefti. Sosyalist sistemin ve tüm sosyalist, ilerici güçlerin hangi sınıfsal nedenlerden ötürü barıştan yana olduğu savaşın ve savaş kışkırtıcılığının ise emperyalizm ve gericiliğin karakterinden kaynaklandığı unutuluyordu. İnsanlar "barış"tan yana olacak ama neye karşı savaştıklarını bilmeyeceklerdi, çünkü bu mücadelenin hiçbir sınıfsal temeli yoktu.

Gerici nitelikleriyle savaş mihraklarına karşı hiçbir tutum içinde olamayacakları bilinen, tersine "barış"ın temel düşmanı olarak sosyalist sistemi göstermeye uğraşan anti-sovyetizm ve anti-komünizm tüccarlığında çağdaş dünya gericiliğinin yanında yer alan sermaye örgütlerinin "çağdaş, barışa karşı olmayan" biçimde gösterilmesi, barış mücadelesinin ne olduğunu ya kavramamak ya da sermaye çevrelerinin "barış" başlığı altında anlattıklarına aldanmaktı. Böylesine bir "barış" mücadelesine de gericiliğin diyeceği pek bir şey kalmazdı.

Kör bir hedef göstermenin yanısıra sermaye örgütlerine ilişkin olarak yapılan sınıf körlüğünü göstermesi açısından ilginç birer örnek olmaktan başka hiçbir önemi olmayan yorumlar Öztürk tarafından büyük bir yanlışlık, sapma ve barışı sabote eden bir tutum olarak değerlendirildi.

Öztürk'ün söylediklerine ulusal burjuvazi konusunda "geliştirilen" çözümlemeler ile karşı çıkıldı. Aynı toplantıda İGD temsilcisi bu konuda "Genç-Öncü şube başkanı ile aynı düşüncede olduklarını" söyledi. Bu toplantı Öztürk ve Sarsar'ın "bu tür örgütlerin çağrılması durumunda sınıf uzlaşmacılığına ortak olmayız" demesinden sonra bir başka güne ertelendi.

28 Ağustos'ta yapılan toplantıya İGD adına katılan bir başka temsilci "geçen hafta meselenin yanlış konulduğunu, bunun İGD'yi bağlamadığını" belirtti. Detantı yerleştirmek için sosyalist ülkeler ile emperyalist ülkelerin aynı masaya oturduklarını söyledi."Yan yana oturmanın uzlaşma olmadığını" anlattı. Karşıt güçlerin dünya ölçeğinde aynı masaya oturmalarının dünya sosyalist sisteminin ve barışçı güçlerin gücüyle ortaya çıktığını anlamayan ve bunu bir toplantıya çağrılacakların nitelikleriyle ilgili bir tartışmada veri olarak gösteren konuşmacı "barış konusunda ideolojimizden ödün vermeyiz" diyebiliyordu.

Öztürk ve Sarsar, "barışın baş düşmanları arasında yer alan bu tür örgütlerin de içinde bulunduğu bir kutlama toplantısına katılmayacaklarını, kutlamaların böyle bir uzlaşma platformu olmasına izin vermeyeceklerini" belirttiler ve komiteden çekildiler.

Şah'ın son umudu:

HALK DİRENİŞİNİ PARÇALAMAK

Tahtının temellerini sarsacak boyutlara ulaşan halk direnişi karşısında, İran'ın kanlı Şah'ı, beklenen yönteme başvurdu: Cemşid Amuzegar başkanlığındaki hükümetin çekilmesi sağlanarak yerine Senato Başkanı Cafer Şerif İmami'nin başkanlığında yeni bir hükümet kuruldu. Yeni hükümetin kurulmasıyla birlikte, gelecek yıl İran'da "serbest seçimlerin" yapılacağı ve "çok partili sisteme geçildiği" açıklandı. Başbakan İmami ülkede İslam dini kurallarının uygulanmasına ağırlık verileceğini, buna bağlı olarak şimdiden gazinoların ve benzeri eğlence yerlerinin kapatıldığını bildirdi.

Ne var ki hükümet değişikliği, böylece ülkedeki bunalımın sona ereceği ya da hafifleyeceği yolundaki umutları doğrulamadı. Halk direnişinin sözcüleri durumundaki muhalefet liderlerinin tümü, yeni başbakanın halkı aldatamayacağını" açıkladılar. Muhalefet çevreleri, İmami'nin, bundan önceki hükümetin aldığı bütün kararlarda sorumluluk taşıdığını özellikle belirttiler. Bu arada. Yeni hükümetin kurulmasından sonra da ülkenin pekçok yerinde protesto eylemlerinin sürdüğü haber verildi.

İran Şah'ının gerçekleştirdiği bu hükümet değişikliği, öteden beri kendisine önerilen bir yöntemin uygulanması anlamına geliyor: Halk direnişini parçalamak. Yeni hükümetin ilk uygulamaları, herşeyden önce, halk direnişinin dinsel eğilimlerden kaynaklanan kesimlerinin, demokratik muhalefet hareketinden koparılması amacının güdüldüğünü gösterdi. Şah yönetimi, muhalefetin tümünü ezmeye girişmenin de, tümüne ödünler vererek kendi durumunu korumaya çalışmanın da, son çözümlemede kendisi için "sonun başlangıcı" olacağını görüyordu. Bu nedenle son çıkış yolu olarak, muhalefetin bir bölümünü tarafsızlaştırma yolunu seçti. Böylece, dinsel eğilimlerden kaynaklanan muhalefetin, demokratik halk direnişinin diğer kesimlerine karşı kışkırtılabileceği de umuluyordu.

Şah'ın bu planları, "çok partili sisteme geçiş" denen uygulamanın açıklanan içeriği ile de kanıtlandı. Şah yönetimi, kendi kurdurduğu Rastakiz'den başka partilerin de kurulabileceğini açıklarken, bilimsel sosyalist Tudeh (Halk) Partisi üzerindeki yasağın sürdürüleceğini ilan etti. Bu açıklama, Şah'ın, eski oyununu, şimdi "zararsız" hale getirilmiş sahte bir muhalefetle sürdürme çabasını yansıtıyordu.

Ne var ki olayların gelişimi, İran'daki halk direnişinin, bir bölüm unsurları rejimin yedeğine alarak sindirilemeyecek kadar derin köklere dayandığını ortaya koyuyor. Kanlı Şah'ın, sonunu bir süre daha geciktirebilse bile, daha şimdiden "sonun başlangıcına" girdiği belli oluyor. Emperyalizmin en gerici çevrelerinin desteği bile, bu sonu sonsuza kadar erteleyemeyecek.

Nikaragua

TABANI ÇÖKEN DİKTATÖR SOMOZA

SOMOZA DİKTATÖRLÜĞÜ, ABD EMPERYALİZMİNDEN KATOLİK KİLİSESİNİN ÜST TABAKALARINA KADAR UZANAN ÇEŞİTLİ GÜÇLERİN KOALİSYONUNA DAYANIYORDU. BÜYÜK BURJUVAZİNİN İKİ SİYASAL PARTİSİ DE SOMOZO REJİMİNİN SİYASAL TABANINI OLUŞTURUYORDU. SON YILLARIN GELİŞMELERİ BU TABANDA ÇATLAKLAR YARATTI.

Nikaragua'da diktatör Somoza rejimine karşı halk direnişi geniş boyutlara ulaştı. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'ne bağlı gerillaların önceki hafta parlamento sarayını işgal ederek siyasal tutukluların kurtarılması amacıyla başlattıkları hareketten sonra olaylar hızla gelişti. Somoza ailesi diktatörlüğünü devirme amacını ilan eden bir genel grev hareketi, üç sendika merkezinin yönetimi altında bütün ülkeye yayıldı. Genel grev hareketi, işçi ve emekçi örgütlerinin yanısıra Kilise'ye bağlı bazı kuruluşların ve bazı işveren örgütlerinin de desteğini kazandı. Halk direnişi birçok yörede silahlı bir nitelik kazandı. Matapalga, Jinotepe ve Driamba kentlerinde, direnişçi güçlerin kontrolü büyük ölçüde ele geçirdikleri bildirildi. Somoza'nın kurdurduğu Ulusal Muhafız Kuvvetleri sivil halka karşı katliama girişirken, Matapalga kenti, hava kuvvetleri tarafından bombalandı.

Somoza ailesi, General Anastasio Somoza Garcia'nın, Amerika'nın silahlı müdahalesi ertesinde, 1936'da bir darbeyle hükümeti ele geçirmesinden bu yana Nikaragua'da iktidarda bulunuyor. Birinci Somoza'nın ikinci oğlu bugünkü diktatör Anastasio Somoza Debayle, sözde bir "seçimle" 1967'de devlet başkanı oldu. Somoza ailesinin diktatörlüğü, Amerikan emperyalizminden katolik kilisesinin üst tabakalarına kadar uzanan çeşitli güçlerin koalisyonuna dayanıyordu. Büyük burjuvazininiki siyasal örgütü Liberal ve Muhafazakar partiler de, Somoza rejiminin siyasal tabanını oluşturuyordu. Son yılların gelişmeleri, Somoza iktidarının bu toplumsal ve politik tabanında derin çatlaklar yarattı. Halk hareketinin güçlenmesiyle birlikte bu çatlaklar, Somoza diktatörlüğünün sonunu hazırladı.

BÜYÜK SERMAYENİN VE BÜYÜK TOPRAK SAHİPLERİNİN EGEMENLİĞİ

İki buçuk milyonluk nüfusuyla Orta Amerika'nın en geniş ülkesi olan Nikaragua, emperyalizmin sömürgeci ve yeni-sömürgeci politikalarıyla dört temel ürüne bağımlı hale getirildi: *Pamuk, kahve, et ve şeker.* 1974'te nüfusun yüzde 52'si köylerde tarım, hayvancılık ve ormancılıkla uğraşıyordu. Sanayi işletmelerinin çok büyük çoğunluğu tarım ürünlerinin işlenmesine dayanıyordu ve ulusal gelirin yüzde 30'luk bölümünü oluşturan tarıma karşılık imalat sanayünin payı sadece yüzde 15'ti. Ülke ekonomisinin içinde bulunduğu kronik bunalım, özellikle 1967'den sonra derinleşti. Bunalımın birinci nedeni, ABD tekelci sermayesine olan aşırı bağımlılıktı. Özellikle tarımda geri ekonomik ve toplumsal yapıların korunması, bu birinci nedene ekleniyordu. 12,5 milyar liraya yaklaşık bir özel sermaye biriktirmiş olan tek bir ailenin egemenliği, devlet aygıtıda da görülmemiş bir yozlaşmayı birlikte getiriyordu.

Sandinist gerillaların temsilcisi arabulucu piskoposla görüşüyor.

Nikaragua'da çiftçi ailelerinin yüzde 1'ini oluşturan büyük toprak sahipleri, toprakların yüzde 40'ını ellerinde tutuyorlardı. Toplam tarım işletmelerinin yüzde 57'si doğrudan tüketim için üretimde bulunuyor, piyasaya dönük üretimden uzak duruyordu. Tarım üretiminin geri teknik düzeyi ve büyük toprak sahiplerinin yaygın (ekstansif) tarım amacıyla topraklarını sürekli genişletmeleri, 1967'den sonra işsizliği ve kentlere akını özellikle yoğunlaştırdı. Somoza rejimi, ekonomik bunalımdan çıkış yolunu tüketim malları üzerindeki vergilerin ve yabancı sermaye yatırımlarının arttırılmasında görüyordu. Bu politika, bunalımı çözmek bir yana, daha da ağırlaştırdı. 1974'te ülkede işsizlik oranı yüzde 30'a ulaştı.

BARDAĞI TAŞIRAN SON DAMLA

Somoza rejimi 1972'deki büyük depremden yararlanmaya çalıştı. Bu doğal felaketi, işgününü 10 saate çıkarmak, ücretleri dondurmak ve vergileri artırmak için kullanmaya çalıştı. Diktatörlüğün bu politikası, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin sabrını taşıran son damla oldu. Bilimsel sosyalist Nikaragua Sosyalist Partisi'nin çağrısına uyan kitle örgütleri ve sendikalar, 1973 yılında yaygın bir kitle direnişini başlattılar. Nisan 1973'te 7 bin inşaat işçisinin grevini, 17 bin işçinin katıldığı bir genel grev izledi. 10 bin taşıma işçisinin grevi de bunun hemen arkasından geldi.

TABANI ÇÖKEN DİKTATÖR

Somoza rejimi, iktidarını siyasal açıdan güçlendirmek amacıyla 1971'de Liberal ve Muhafazakar partiler arasında bir uzlaşma gerçekleştirmişti. 1973'te bu siyasal ittifak içinde de önemli kararsızlıklar başgösterdi. Somozu rejimi o güne kadar başlıca dört gücün desteğine dayanıyordu: Birincisi, 1936'de Somoza sultasının kurulmasına ön ayak olup Ulusal Muhafız Kuvvetleri'ni kuran ABD emperyalizmiydi. İkincisi, İspanyol sömürgeciliği dönemindeki ayrıcalıklarını sürdürerek yeni egemen sınıflarla ekonomik bakımdan da bütünleşen Kilise'nin üst tabakalarıydı. Üçüncüsü, yine sömürgecilik dönemindeki egemenliğini yeni koşullarda da sürdürmeye çalışan ve ekonomik gücünün öte-

İki buçuk milyonluk nüfusuyla Orta Amerika'nın en geniş ülkesi olan Nikaragua emperyalizmin yeni sömürgeci politikasının ağı içinde. Çiftçi ailelerinin yüzde 1'ini oluşturan büyük toprak sahipleri, toprakların yüzde 40'ını ellerinde bulunduruyorlar.

sinde bir politik gücü koruyan "komprador" büyük burjuvaziydi. Gerici ittifakın dördüncü gücü sanayi, inşaat, tarım ve ticaretteki büyük sermaye de politik iktidarı bütünüyle Somoza'nın askeri bürokratik aygıtına bırakmıştı.

Somoza rejimi, reformist ve cumhuriyetçi-demokrat muhalefetin iç kavgalarından da yararlanıyordu. Devrimci halk hareketi de, uzun yıllar boyunca, ağır baskıların sonucunda zayıflamış ve bölünmüştü.

Somoza rejiminin temelini zayıflatan etkenlerin başında Amerikan emperyalizminin uluslararası konumlarının zayıflaması geldi. Bu gelişme, Kilise'nin üst ve alt tabakaları arasında gitgide hızlanan bir bölünmenin başlangıcını oluşturdu. Kapitalizmin bunalımının derinleşmesi ve ekonomik iktidarın da gitgide Somoza ailesinin elinde toplanması, burjuvazi içinde de Somoza rejimine muhalif bir hareketin oluşmasına ön ayak oldu.

Demokratik halk hareketinin yapısında da son yıllarda olumlu gelişmeler oldu. Somoza Debayle iktidarının ilk yıllarında, *Nikaragua Sosyalist Partisi*, kitlelerle bağlarını gelişigüzel, eşgüdümsüz olmaktan çıkaramamıştı. Ne var ki, Parti'nin 1973 sonundaki 10. Kongresi'nden sonra Parti'nin emekçi yığınları ve kitle örgütlerindeki etkinliği güçlendi. Demokratik muhalefet hareketinin ikinci önemli unsuru, *Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi*'nin temsil ettiği sol radikalizm ve onun etkinliğindeki öğrenci hareketiydi. *Sosyal Hristiyan* ve *Bağımsız Liberal Partiler* ve *Milli Selamet Hareketi*, muhalefetin reformist kanadını oluşturuyordu. "Serbest teşebbüs" sloganıyla Somoza rejimine karşı çıkan sermaye çevreleri de demokratik muhalefet hareketinin bir bölümünü oluşturuyordu.

"DEMOKRATİK MUHALEFET CEPHESİ"

NSP, 10. Kongresi'nde, bir "Demokratik Muhalefet Cephesi"nin oluşturulmasını stratejik hedef olarak benimsedi. Kongre kararlarına göre demokratik muhalefet hareketinin ilk üç kanadı (belirli koşullarda son kanadı da) böyle bir cephenin temelini oluşturabilirdi. NSP, böyle bir cephenin oluşmasının, işçi ve köylü sendikalarının, din adamları ve öğrenci örgütlerinin katılımını zorunlu kıldığı görüşündeydi. 10. Kongre Kararı'nda şöyle deniyordu:

"Demokrasi için mücadele komünistler için taktik bir hedef değildir. Demokrasi için mücadele, komünistlerin emekçilerin toplumsal kurtuluşu, sosyalizm için mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır."

Nikaragua Sosyalist Partisi Birinci Sekreteri Luis Sanchez Sancho, daha 1974 Mart'ında yayınladığı bir yazısında Parti'nin bu tutumunu şöyle açıkladı:

"Nikaragua komünistleri, demokratikleşme ve politik özgürlüklerin ele geçirilmesi mücadelesi içinde, ittifaklar ve eylem birliği politikasında zengin bir deney birikimi elde ettiler. Bu, zor, çetin ve engellerle dolu bir yoldur. Fakat emekçi halkın çıkarları içi mücadelede başarı kazanabilmek için bu yolu geçmek zorunludur. Partimiz, devrimci çevreler içinde ve küçük burjuva sol güçler arasında da, subjektif sabırsızlığın, evreleri atlayıp geçme isteminin belirtilerine karşı savaşmak zorundadır."

Luis Sanchez Sancho 1976 Mayıs'ında Managua'da Somoza'nın polisi tarafından kaçırıldı. Sanchez Sancho'yla birlikte pekçok özgürlük savaşçısına karşı izlenen hu terör politikası, Somoza diktatörlüğünün bunalımının ve tecrit olmasının bir yansımasıydı. Somoza rejiminin bunalımı bugün bütün yönleriyle açığa çıkmış bulunuyor. Toplumun en geniş kesimlerinin tepkisini ve direnişini karşısında bulan gerici diktatörlüğünün son günleri geldi. Somoza, bu sonu, Amerikan malı Ulusal Muhafızlarını halkın üzerine sürerek, ya da maceracı girişimleri kendi yararına çevirerek uzatmaya belki çalışabilir. Fakat son gelip çatmıştır. Bu gerçeği hiç kimse değiştiremez.

Soğuk Savaş'çıların yeni küstahlığı

Moskova Olimpiyatları sabote edilmek isteniyor

Soğuk savaşa geri dönüş yolları arayan emperyalist güçler, yeni bir propaganda malzemesine sarıldılar. 1980'de Moskova'da yapılacak olan Olimpiyat Oyunları'na gölge düşürmeye, bu olimpiyatları Sovyetler Birliği'ne karşı karalama ve şantaj kampanyasının bir aracı yapmaya yönelik bir kampanya başlattılar.

İngiltere'deki spor kurumu yetkililerinin önceki hafta 1980 olimpiyatlarının boykot edilebileceğini açıklamalarından sonra, geçtiğimiz hafta İngiltere Dışişleri Bakanı Owen da aynı yönde bir açıklama yaptı. Bu açıklamayı, İsrail Başbakanı Begin'in, ülkesinin de bu olimpiyatları boykot edebileceğini bildirmesi izledi. İki ülkenin de yetkilileri, bu boykot hazırlığının bir gerekçesi olarak, Sovyetler Birliği'nde sözde "insan hakları"nı çiğneyen uygulamaların sürmesini gösterdiler. Hemen arkasından da, olimpiyatların tam katılımla yapılabilmesi için, Sovyetler Birliği'nin bu politikasından vazgeçmesi gerektiğini öne sürdüler.

Gerici güçlerin Moskova Olimpiyatları karşısında şimdiden telaşa düşmelerinin kaynağında, yumuşama sürecinin ürünlerinden duydukları korku yatıyor. Yumuşama sürecinin gelişmesi, kapitalist ve sosyalist ülkelerin halkları arasında bir dostluk ve karşılıklı anlayış havasının yerleşmesi, sosyalist ülkelerle ilgili gerçeklerin kapitalist ülkelerde doğrudan doğruya tanınması sürecini başlattı. Emperyalist güçlere dayatılan başka ülkelerin içişlerine karışmama ilkesi, burjuva propagandasının sosyalist ülkeler için çizdiği görüntünün parçalanmasının yolunu açtı. Ortak kültürel ve sportif faaliyetler de bu süreç içinde önemli bir yer tutuyordu. Yumuşama sürecini tersine çevirmeye çalışan güçler, bu nedenle 1980 olimpiyatlarını kendilerine hedef seçtiler.

Burjuva propagandasının merkezleri, 1980 Olimpiyatları'nda asıl zaferin sosyalist ülkelerin olacağını şimdiden biliyorlar. Bu zafer, öncelikle olimpiyat oyunlarının sayısal sonuçlarını ilgilendirmiyor. 1980 Olimpiyatları'nda sosyalist ülkelerin kazanacağı zafer, kapitalist ve sosyalist ülkeler halklarının yakınlaşması önüne örülen duvarların bir kere daha yıkılmasını, sosyalist ülkeler gerçeğini karalama kampanyasının yeni bir yenilgi almasını ilgilendiriyor. 1980 olimpiyatlarının sayısal sonuçlarından çok önce, gerici güçleri işte bu politik sonucu kaygılandırıyor.

1980 Olimpiyatları'na gölge düşürme kampanyasını İngiltere ve İsrail'deki soğuk savaş hayranlarının başlatmasına ne demeli? Bu iki ülkenin de, kapitalist dünyada "insan hakları"nın en ağır biçimde çiğnendiği ülkeler arasında olduğu biliniyor. İngiliz yöneticilerinin basit bir "mezhep sorunu" gibi yutturmaya çalıştığı İrlanda sorununun temelinde, bu ülke halkının temel ulusal haklarının yok edilmesinin yattığını kim bilmiyor? Ya siyonist İsrail yönetimi, ülke içinde ve işgal altındaki Arap topraklarında "insan hakları"nın en açık ırkçı yöntemlerle ayaklar altına alındığını kimden gizlemeye çalışıyor? "İnsan hakları"nın bu baş katilleri, şimdi utanmadan, 1980 olimpiyatlarını bahane ederek Sovyetler Birliği'ne akıl öğretip ahkam kesmeye kalkıyorlar!

Bütün bunlar, soğuk savaşçıların başlattığı son küstahlık kampanyasının, gerçekte kapitalist dünyanın kendi ayıbını örtme gayretkeşliğinden kaynaklandığını gösteriyor.

Kıssadan hisse

CHURCHILL VE HUA KUO FENG

Churchill ve Hua Kuo-Feng geçtiğimiz hafta buluştular. Gerici basının akıl hocalarından biri, bu iki adı Tercüman gazetesinin sütunlarında yanyana getirdi. Burjuvazinin "prof" etiketli akıl üreticilerinden İktisadi Araştırma Vakfı Başkanı Orhan Dikmen, Churchill ve Hua arasında ilginç bir benzerlik kurdu.

Churchill ve Hua'nın benzerliği, bu iki başbakanın iki konuşmasına dayanıyor. Churchill, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere'nin Başbakanlığına getirilir getirilmez bir konuşma yapmıştı. Churchill, İngiltere halkına, zafer türküleri yerine, "zor günler, sıkıntılar, kan ve gözyaşı vaad edeceğini" açıklamıştı. Churchill'in bu konuşması, burjuva politikacılığının dünyaca ünlü bir örneği olmuştu. Geçenlerde de Hua, bu örneği hatırlatan bir konuşma yaptı. Hua, Çin'in ekonomik alandaki başarısızlıklarını açıkça dile getirerek, Çin halkını "daha çok çalışmaya" davet etmişti. Tercüman yazarı Dikmen, bu iki örnekten şu sonuca varıyordu: "Açıklık ve içtenliğin faziletine inanmış, gerçekçi, inançlı, bilgili ve tedbirli bir yönetim" halkının üzerine yüklenmeye hazırlandığı fedakarlıkları işte böyle açıkça ilan etmeliydi. Ecevit hükümetinden istenen de buydu.

Churchill ve Hua arasındaki bu benzerlik nesnel temellere dayanıyor. İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde Churchill, tekelci devlet kapitalizminin yaralarını onarmak için İngiltere emekçi halkına yüklenecek "fedakarlıkları" haklı göstermeye çalışıyordu. Bugün de Hua'nın başını çektiği Çin yönetimi, ülkeyi dünya sosyalist sisteminden koparmanın ve sosyalizmden ödünler vermenin faturasını yeni "fedakarlıklarla" Çin halkına ödetmenin hazırlıklarını yapıyor. Burjuva politikasının alkışladığı iki örnek, böyle ortak bir temele dayanıyor.

Churchill ve Hua arasındaki ilginç benzerlik burada kalmıyor. İki devlet adamı arasındaki daha önemli bir benzerliği Tercüman yazarı da nedense hatırlamıyor. İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde Churchill bu kez yine ünlü bir telgrafa imzasını koymuştu. 1945 Mayıs'ında Truman'a gönderilen bu telgrafta Churchill, "demir perde" deyimini ilk kez açıkça kullanmıştı. Aynı telgrafta "Sovyet tehdidi" deyimi de ikinci savaş ertesinde ilk kez kullanılmıştı. Churchill, böylece "soğuk savaş" dönemini resmen başlatma görevini üstlenmişti.

Churchill'le Hua arasındaki benzerlik bu noktada ortaya çıkıyor. Çin yönetimi, son zamanlarda, emperyalist güçler adına ikinci bir "soğuk savaş" dönemini başlatmanın işaretlerini verme görevini üstlendi. Bu misyonunu Hua, geçtiğimiz haftalarda bir dizi ülkeye yaptığı gezilerde açıkça ilan etti.

Churchill'le Hua arasındaki iki benzerlik arasında da sıkı ilişler var. Churchill'in 1945'te "soğuk savaş'ın başlangıcını ilan etme görevini üstlenmesi, İngiltere halkına yüklenmek istenen fedakarlıklarla yakından ilişkiliydi. Churchill, "soğuk savaş"ın başladığını ilan ederken, bir yandan ABD'nin Avrupa kapitalizmi üzerindeki vesayetine davetiye çıkarıyor, diğer yandan da kendi emekçi halkının karşısına "Sovyet tehdidi" öcüsünü çıkarıyordu. Çin yönetiminin bugünkü politikası da, tıpatıp aynı nedenlerden kaynaklanıyor. Çin yönetimi, ikinci bir "soğuk savaş" döneminin bayraktarlığını yaparken, hem Amerikan emperyalizminin ekonomik ve askeri desteğine sığınmaya, hem de Çin halkını körleştirme politikasını sürdürecek yeni gerekçeler yaratmaya çalışıyor.

Gerici basının Churchill'le Hua arasında kurduğu benzerlik, günümüzün gerçeklerini işte böyle özlü bir biçimde dile getiriyor. Burjuvazinin akıl hocaları, bugünkü hükümetin bu benzerlikten dersler çıkarmasını bekliyor. Fakat aynı benzerlik, ilerici, demokratik, barıştan yana güçler için de önemli dersler içeriyor. En kısa deyimlerle şöyle: Dünyanın yeniden bir "soğuk savaş" felaketine sürüklenmesine karşı mücadele, maoculuğun uluslararası ve ulusal düzeydeki faaliyetlerine karşı da etkin bir mücadeleyi gerektiriyor.

Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında

İYİ KOMŞULUK POLİTİKASI SAĞLAMLAŞTIRILMALIDIR

APN MUHABİRİ BORİS MİASSOEDOV
YÜRÜYÜŞ İÇİN YAZDI

İzmir Kültürpark'ının kapısı üzerinde 47. Enternasyonal Fuar'a katılan ülkelerin bayrakları dalgalanıyor. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin orak çekiçli kızıl bayrağı da dalgalanan bayraklar arasında. Sovyet devletinin bu geniş kapsamlı ticaret forumuna katılmasının bu kez özel bir önemi var.

Bu katılım Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Bülent Ecevit'in SSC Birliği'ne yaptığı resmi ziyaretten sonra çok geçmeden gerçekleşmiş oluyor. Bülent Ecevit'in ziyareti, Sovyet-Türk siyasal, ekonomik ve kültürel ilişkilerinin daha da geliştirilmesi için geniş ufuklar açmıştır.

SSC Birliği Bakanlar Kurulu Başkanı Aleksey Kosigin Kremlin'de yüksek Türk konuğu şerefine verilen ziyafette konuşurken özellikle şunları söylemişti:

"Türkiye'ye iyi komşuluk politikasını ileride sağlamlaştırma önerisinde bulunuyoruz. Çünkü amacımız ülkelerimiz arasında gerçek dostluk ilişkilerini kökleştirmektir. Karşılıklı işbirliğini ileride de geliştirmeyi öneriyoruz. Çünkü amacımız, ülkelerimiz arasında iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinin maddi temelini kurmaktır."

SSC Birliğiyle Türkiye Cumhuriyeti arasında iyi komşuluk ilişkilerinin sağlamlaştırılması her iki taraf için de yararlıdır ve iki halkın da ulusal çıkarlarına uygundur. Son yıllarda gelişen ekonomik ve ticari işbirliğimiz bunu göstermiyor mu? Türkiye'de milyonlarca insan, ulusal ekonominin daha da gelişmesini ve onbinlerce Türkiye yurttaşının iş bulmasını sağlayan İskenderun Demir Çelik fabrikaları, Seydişehir Aliminyum İşletmesi, İzmir Aliağa Rafinerisi gibi ağır endüstrinin devasa işletmelerinin Sovyet yardımıyla kurulduğunu biliyor.

Bülent Ecevit'in belirttiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu zaman ve son yıllarda Sovyet teknik yardımı ve kredileriyle Türkiye'de kurulan sanayi tesisleri ülkenin endüstrileşmesi davasına büyük katkıda bulundu.

Bu işte komşular karşısında büyük ufuklar açılmış bulunuyor. Geçenlerde Sovyetler Birliği ve Türkiye yöneticileri, sanayi ve enerji tesislerinin kurulmasında SSC Birliği'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne ekonomik ve teknik yardımını sürdürmesi üstüne anlaşmaya varmışlardı. Bu yılın Eylül ayında Moskova'da toplanacak hükümetlerarası bir Sovyet-Türk karma komisyonunun ekonomik işbirliği ve ticari ilişkiler üstüne kısa bir sürede anlaşma hazırlamakla görevlendirilmesi konusunda da anlaşmaya varıldı. Uzun süreli planlama, iki komşu ülkenin işbirliğinde yeni bir olguydu.

SSC Birliği'yle Türkiye arasındaki kültürel bağlar, anlayış birliği ve güvenin derinleştirilmesi ilkesine dayanıyor. Bu önemli unsuru gözönünde bulunduran iki ülke geçenlerde 1978-1980 yılları için bir kültürel ve bilimsel mübadele programı imzaladılar. Komşu devletlerin ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerinin geliştirilmesiyle ilgili işlerin bazı sonuçları ve ufukları böyledir.

Fakat Sovyet-Türk işbirliğinin sağlamlaştırılması yolundaki çabalar bununla tükenmiyor. SSC Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev, bu verimli süreci, iki ülke arasındaki işbirliğinin başlangıç olarak ekonomik alanda siyasi sorunlara yayılması süreci olanak nitelemişti.

SSC Birliğiyle Türkiye arasında iyi komşuluk ilişkilerinin ilkeleri üstüne bağlanmış bulunan 1972 tarihli Deklarasyon ve SSCB ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki iyi komşuluk ve dostça işbirliği ilkeleri üstüne bu yılın Haziran ayında Moskova'da imzalanan siyasi belge bunu doğrulamaktadır.

Siyasi Belge iki ülke arasında iyi komşuluk ilişkileri yararına görülen büyük işlerin bilançosunu yapıyor. SSCB ve Türkiye Cumhuriyeti'nin halkları ve diğer devletlerin barışsever toplum çevreleri, bunu, iki komşu ülkenin siyasi ilişkilerinin anlayış birliği doğrultusunda sağlamlaştırıldığını gösteren bir olay olarak memnunlukla karşıladılar. İkili ilişkilerde yeni ufuklar açan Siyasi Belge aynı zamanda Avrupa İşbirliği ve Güvenlik Konferansı Sonuç Belgesi'ne tamamen uygun düşmektedir.

Karadeniz'de kıta sahanlığının adalet ve eşitlik temeline uygun olarak ve uluslararası hukuk ilkeleri dikkate alınarak sınırlandırılması hakkında Moskova'da yapılan görüşmeler ve imzalanan anlaşma da Sovyet-Türk ilişkilerinde önemli birolay oldu. SSCB ile Türkiye Cumhuriyeti, Karadeniz'de Dispeçer servisi bölgesi sorunu üzerinde bir anlaşmanın bağlanması üstüne görüş alışverişi yapmayı uygun buldular. Bu tasarıların uygulanması, iyi komşuluk ilişkilerinin sağlamlaştırılması gerek bu bölgede, gerekse bütün dünyada, bu arada Asya kıtasında yumuşamayı derinleştirme olanağı verecektir.

İzmir Enternasyonal Fuarı da bu değerli amaçlara ulaşılmasına olumlu katkıda bulunacak. ●

İzmir Enternasyonal Fuarı'nda SSCB pavyonu:

SOSYALİZMİN YARATICILIĞI SERGİLENİYOR

FUAR'DA ENÇOK İLGİ GÖREN PAVYON; SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ PAVYONU.. PAVYONDA UZAY ÇALIŞMALARININ YANISIRA ULUSAL HALK DANSLARI DA SERGİLENİYOR

47. İzmirEnternasyonal Fuarı, geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da, Türkiye'nin tüm ülkelerle ekonomik, bilimsel ve teknik ilişkilerini geliştirmeye yardım etmekten öte, ülkelerarası işbirliğini sürdürmek ve yeni dallarda iş temasları kurmak olanağı veriyor. Geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da İzmir Enternasyonal Fuarı'na en geniş biçimde ve ençok malla katılan ülke Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği. ; SSC Birliği, bu yıl İzmir Enternasyonal Fuarı'ndan başka 21 uluslararası sergi ve fuara da katılıyor.

Fuar'daki SSC Birliği 'nin pavyonu halkın büyük ilgisini çekiyor. Sergilenen malların çeşitliliğinin yanısıra, bu yıl ilk kez dünyanın ilk yapma uydusu "luna-16", "Venera-4", "Mars-3' gezegenlerarası otomatik istasyonların maketleri ile "interkosmos" uydusu ve Sovyet uzay adamlarının uçuşlarının gösterilmesi, Kazakistan'ın ünlü "dosmukasan" adlı ulusal halk oyuncularının gösterileri ilgiyi daha bir arttırıyor. SSC Birliği'ne halkın ilgisinin artması, pavyonda güvenlik kuvvetleri sayısının da artmasına yol açıyor. Pavyonda adım başına siyasi şubecileri görmek mümkün oluyor ve bu da görevlilerden başka kimseyi şaşırtmıyor. ;

Oysa, Türkiye ve SSC Birliği halklarının iyi komşular olarak yaşama arzusu var. Başbakan Ecevit'in bu yıl Nisan ayı içersinde yaptığı Moskova ziyaretinde imzalanan Siyasi Belge, iki ülke arasındaki dostluk, karşılıklı güven ve işbirliğinin hızla geliştiğini gösterme amacı taşımıyor.

Bu yıl İzmir Enternasyonal Fuarı'ndaki Sovyet Pavyonun'da, SSC Birliği'nin 12 dış ticaret birliği mallarını sergiliyor. Sergilenen mallar arasında Türkiye'nin çok yakından tanıdığı ve dünya'nın 70 den fazla ülkesine tezgah ihraç eden "stankoim port", binden fazla çeşit optik cihazı satan "Maşpriborintorg", gemi ve gemi donatımı ihraç eden "Sudoimport" dış ticaret birliklerinin malları var. Fuar'a, SSCB, Dış Ekonomik İlişkiler Devlet Komitesi'nin 6 birliği de katılıyor. Bu komite dünyanın 78 ülkesinde değişik tesisler kurmaya yardım ediyor.

Sovyet pavyonunun ziyaretçileri, pavyonun giriş kısmında SSC Birliği'nin, barışsever dış politikası, Sovyet-Türk ilişkilerinin geliştirilip sağlamlaştırılması üstüne bilgi veren birçok belge ve resimleri izliyorlar. Bu belgelerin geniş kitlelere tanınması emperyalizmin, yıllardan beri sürdürdüğü "anti-komünizm", "anti-sovyet" edebiyatına darbeler indiriyor. İzleyiciler bu arada Sovyet halkının 60 yıllık çalışmalarının, savaşının ve başarılarının pek önemli sonucu olan Yeni Sovyet Anayasası hakkında bilgi veren belgelere de tanık oluyorlar.

Pavyonda sergilenen eşya ve belgeler yanında, bugün dünyada çıkarılan sanayi mallarının beşte birini kapsayan petrol, kömür demir cevheri manganez, krom, çelik, dökme demir üretim tesislerinin maketleri elektrikli lokomotif yapımını gösteren panolar da var. Tüm bunlar 50 yıldır işsizliğin ne demekolduğunu bilmeyen, her çeşit eğitim ve tıp yardımı parasız olan, halkının sağlığına, fiziksel ve manevi kültüre, insanların dinlenmesine, kimsesiz ve yaşlı yurttaşlarına, malüllere büyük özen gösteren ve her yurttaşın çalışma öğrenim, konut ve benzeri haklarının uygulanmasını sağlayan SSC Birliği hakkında bilgi veriyor.

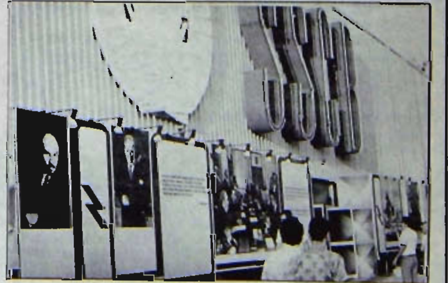
Ziyaretçiler "Vatanım SSC Birliğidir" adlı slaytı seyrederek Sovyet insanlarının çalışmaları, yaşamı ve nasıl dinlendikleri hakkında bilgi ediniyorlar.

Bu yıl Sovyet pavyonunda, SSC Birliği'nin 15 sosyalist cumhuriyetinden biri olan Kazakistan Cumhuriyeti'ne de özel bir yer ayrılmış. SSC Birliği'nin yakıt-enerji, petrol sanayii kollarının büyük bir merkezi ve kimyevi gübre üreticisi olan Kazakistan bölümünde Kazak insanının ev yaşamı da sergileniyor. Yine, bu bölümde, makine, tezgah, tıp cihazları, elektronik ve hafif sanayi mamülleri, zanaat işleri ve tüm dünyaya ün salan kürkleri sergilenen mallar arasında yer alıyor.

Pavyon ziyaretçilerinin, gezerken hoşça vakit geçirmelerini sağlayabilmek için Kazakistan'ın ünlü "dosmukasan" adlı ulusal halk oyuncuları sürekli temsiller veriyor, folkloründen örnekler sunuyor.

47. İzmir Enternasyonal Fuarı'na giden herkesin SSC Birliği pavyonunun görmesi gerekiyor. Görerek, yaşıyarak sosyalizmin, bilimsel sosyalist düşüncenin yaratıcılığını, güzelliklerini tanımak gerekiyor. Anti-komünizm uyutmacasına kendilerini kaptıranlarda, dünyanın ilk sosyalist ülkesinin nerelere vardığını göstermek, öğretmek gerekiyor.

SSCB Pavyonu sosyalizmin yaratcılığını sergiliyor

TV
YENİ
DÖNEME
GİRERKEN

SİNEMA ÖLDÜ, YAŞASIN DİZİLER

Doğadaki canlılar ilkbaharda yeniden doğarlar. Güneşin tatlı ısısını sırtında duyan toprak çatlar ve yaşamı doğurur. Kültürel etkinliklere gelince, doğanın ritmine ters düşen bir yanı vardır. Doğal çevre canlanıp yeşerirken, kültürel etkinliklerde bir yaprak dökümü başlar. Yayımcı kitabını yazın pazara sürmek istemez, sinemacının derdi yeni bir atılım için sonbaharı beklemektir, dergiler yazı nasıl geçireceğiz diye kara kara düşünürler. Kültür pazarınıyöneten kişilerin gözü hep uzaklarda, sonbaharın sararacak yapraklarını beklemekle geçer.

Yaz aylarında kapitalizmin kültür pazarı donuklaşır. Çünkü bu pazar yapay bir pazardır. Ayrıca zor durumdaki yayımcının yaz aylarında iyice zayıflayan talep karşısında riskler göze alması beklenemez. Ama görünüşte asıl amacı kâr olmayan kuruluşların da yaz aylarında uykuya yatmasına ne demeli? Hadi yayımcıyı, yapımcıyı, ressamı anladık. Geçimleri pazarın konjonktürüne bağlıdır, bu nedenle yazın risk göze alamazlar. Ama radyo, televizyon gibi "kamusal bir görev" yüklenmiş kurumlar neden yaz aylarında kültürel etkinliklerini rölantiye alırlar. Radyo televizyonun da yazın ekonomik bir riski mi vardır? Hayır, radyo ve televizyon için böyle bir riskin bulunduğuna kimseyi inandıramazsınız. Ekonomistlerin ağzından konuşalım: Televizyonda marjinal izleyicinin maliyete katkısı sıfırdır. Türkçeleştirirsek bunun anlamı şu: Televizyon izleyicisinin sayısının artması ya da azalması maliyetler açısından herhangi bir değişikliğe yol açmaz. Ancak o zaman da televizyonun yazın uykuya yatmasının nedenini açıklamakta güçlük çekersiniz.

Ama ne var ki televizyonumuz "yorucu bir kıştan sonra" böyle bir uykuyu haketmişti derseniz, eh, o zaman bir düşünmek gerek. Ne de olsa "güçlü dizilerle" izleyicilere dolu dolu bir kış geçirildi. Neler yoktu neler? "Krallar ve Kaptanlar", "Mutsuzlar", "Kalpazanlar", "Zengin ve Yoksul". Hele hele bu sonuncusu tam anlamıyla "ulusal bir duygu depremine" yol açtı. Dizinin son bölümünün yayınlandığı gece sokaklarda kimsecikler yoktu.

Geçen yılın dizileri kamuoyunda büyük ilgi uyandırdı. Büyük gazetelerimizde dizilerde "Amerikan sisteminin kendi kendini eleştirdiğini" halkımıza duyurdular. Rudy, kahramanca Amerikan sisteminin parababalarına kafa tutuyordu. Rudy yalnızca filmdeki kişiliğiyle değil, Peter Strauss olarak özel yaşamıyla da bulvar gazetelerine ucuz malzeme sağladı. Rudy'nin sonu, Falconetti'nin kötülükleri, Tom'un bahtsızlığı günler, aylar boyunca milyonlarca insanı oyaladı.

Şimdi doğada yaprak dökümü başlarken, kültürel etkinlikler kabuklarını çatlatacaklar. Saçları dökülmüş büyüklerine benzemek için kafasının ortasındaki saçını kazıtan çocuğa benzeyen televizyonumuz da yeni programlarını tantanalı ve görkemli bir biçimde sunacak. Belki bunların arasında "Hanedanların Çöküşü", "Zengin ve Yoksul" gibi "ilerici" diziler de bulunacak.

Ülkemizde tozu dumana katan bu yeni "görsel tefrika kültürü" üzerinde yeterince inceleme yayınlanmadı. "Görsel tefrika kültürünün dolaşıksız sonucu olan bağlayıcılığın ölçütleri, kaynakları ve sınırları üzerinde ne biliyoruz? Daha da önemlisi: Bütün bir toplumu yakında koltuğa çivileyebilecek bu felcin karşısında arındırıcı çözümler bulmak olası mı?" Çağımızın kültürel etkinlikleriyle ilgili herkes bu iki soru üzerinde derinlemesine düşünmek zorunda. İşte Ağustos ayında yayınlanan YAZI Dergisinin ikinci sayısında Ertuğrul Özkök dizifilmler konusunda deyimin gerçek anlamıyla bir otopsi yapıyor. Özkök, "Zengin ve Yoksul" gibi "Amerikan toplumunun kendi kendini eleştirisi" diye yutturulan bir dizinin ardındaki gerçekleri, "düşsel hiçbir zorlamaya girişmeden" bilimsel biçimde açığa çıkarıyor. Bu alanda ülkemizdeki ilk girişimlerden birisi olan bu incelemeye kısa da olsa değinmekte yarar var.

İncelemede, temelinde egemen ideolojiye göbeğinden bağlı filmin nasıl olup da ilerici diye yutturulabileceği açıklanıyor. "Bir dizi filmin söylevi aynı anda birbiriyle çelişkili ideolojileri taşımaya elverişli değildir. Görünüşte çelişkili ideolojiler olsa bile diziyi götüren aynı ideolojidir" Buna en güzel örnek olarak da, geçmiş dönemlerde Türkiye televizyonunda gösterilen "François Gaillard ya da Başkalarının Yaşamları" adlı Fransız dizisi. Bu dizide kahramanın babası bir demiryolu işçisidir ve dizinin çeşitli bölümlerinde Fransız Komünist Partisi'nin günlük yayın organı "Humanite" gazetesiyle görülmektedir. Ancak bu öğe filmi kurtarmaya yetmemektedir.Özkök, dizi filmlerde sık sık rastlanan çatışma öğesinin aldatıcı olduğunu ortaya koyuyor. Bütün dizilerde hem dikey hem yatay doğrultuda bir çatışma vardır diyor Özkök. Çünkü bu çatışma öğesi olmasaydı dizi filmler tatsız tuzsuz bir perhiz çorbasına dönerdi.

Rudy ve sendika işyeri temsilcisi arasındaki çatışma dikey, Rudy ve Eastop arasındaki çatışma da yatay çatımaya örnektir. "Ancak bu çatışma toplumdaki gerçek çelişkilerden kaynaklanan sınıf çatışmasıyla karıştırılmamalıdır... Bu çatışma, gerçek süreçlerde ve varolan çelişkiler üzerine ideolojinin geçirdiği bir maskedir... Asıl çelişki konu bireyin bilincinde oturan çelişki değil, toplumsal bütüne egemen olan yapı içinde varolan çelişkidir.

Dizideki sahte çatışmada, toplumbilimsel bir sorunsal, aktörel bir fetiş haline sokulmuştur". Bunun sonunda zavallı Falconetti "görüldüğü yerde başı ezilmesi gerekli" bir adam haline gelmiştir. Kötülüğün tek ve somut kaynağı haline gelmiştir. Üstelik adı bile fauldür. Falconetti'nin bir göçmen adı olduğu besbellidir.

Ertuğrul Özkök yeni dizilerde Amerikan egemen düşüncesinin yeni bir soluklanma girişimini görüyor. 19. yüzyıl sonlarında (dolayısıyla kapitalizmin en azgın dönemlerinde) Amerikan halkına aşılanmak istenen düşünce, zengin olma hırsıdır. Bu dönem Amerikan eğitim sistemi bütünüyle bu hırsa yönelik bir erdemler sistemi kurma çabasındadır. Bu dönem Amerikan romanı bunun çok canlı örnekleriyle doludur. Uzun bir aradan sonra şimdi Amerika bu sistemini yeniden pazara sürme gereksinimi duymaktadır. Sosyalizmin giderek güçlendiği bir dönemde bu sözde erdemler "Amerikan toplumunun kendi kendini eleştirisi" adı altında yeniden dünyanın gözü önüne sürülmektedir. Alın Joseph Armagh'ı, Rudy Jordach'ı, her ikisinin de en önemli özelliği yorulmak ve doymak bilmez bir hırsa sahip olması. Üstelik eski kahramanlardan fazla bir yanları da var. Ekonomikhırslarının yanına bir de siyasal hırsları eklenmiştir. Bu hırsların karşısında düşman diye gösterilen zavallı bir İtalyan göçmeniyle, Watergate skandalını yaşamış bir toplum için artık hiçbir anlamı kalmamış bir Eastop'tır. Üstelik oldukça uzun bir döneme yayılan öykü içinde Amerikan toplumunun ve dünyanın tanık olduğu olayların hiçbir etkisi görülmemektedir. Ne İkinci Dünya Savaşı ertesinin Amerikan toplumunda yol açtığı sorunlar, ne Mac Carty'cilik, ne Kore Savaşları, ne zenci eylemleri, ne 69 gençlik olayları, ne Şili, ne Watergate. Bir tek Vietnam savaşı, o da fonda dekor olarak.

Ertuğrul Özkök incelemesinde, kişiler üzerine kurulan ideolojik saptırmanın toplumsal boyutlarına da eğiliyor. Ve bir toplumbilimci olarak, MHP'nin Ankara mitinginde atılan "Falconetti Ecevit" sloganını inceliyor. Buna göre, dizifilmdeki kişilerden birisi, sıfat biçimine dönüşmüştür. Falconetti adı "kötülüğü" simgeler duruma gelmiştir. Kitlelere gösterilen somut hedef toplumun alt tabakalarından gelen Falconetti olmuştur.

İşte, televizyonculara ve televizyon gazetelerine yorucu bir kış geçirten dizilerin üzerine ciddi bir bilyüteç tutunca ortaya çıkan "manzaray-ı umumiye"! Şimdi sonbahar geliyor. Televizyonumuz yine perde açacak, yeni diziler boy gösterecek. Bakalım bunların arasında yine böyle "ilericileri" bulunacak mı?,

İzmir Fuarı'nda

TYS'nin kitap sergisi ilgiyle izleniyor

BULENT ATEŞ
İZMİR'DEN YAZIYOR

Türkiye Yazarlar Sendikasının Uluslararası İzmir Fuarındaki kitap sergisinin ikincisi bu yıl açıldı. Aziz Nesin'in belirttiğine göre sergi önümüzdeki yıl uluslararası kitap fuarına dönüştürülecek. Türkiye'de ilk kez geleneksellleşmeye doğru geliştirilerek sürdürülen böylesi bir sergi ya da fuarı gerçekleştirdiği için Türkiye Yazarlar Sendikasını kutlamak gerekiyor.

İlki geçen yıl açılan serginin eleştirilmesi gereken çeşitli eksiklikleri vardı. Bunların başında serginin salt kitap satılan bir yer olarak değerlendirilip yazar-okur diyaloğunun geliştirilmemesiydi. Türkiye'de daha önce buna benzer birolay yaşanmadığı için bu ve başka kimi yanlışların üzerinde önemle durulmadı. Sendika yöneticileri de bu hataları görmüş olacaklar ki belirli değişimler gözleniyor bu yıl. Örneği, kitaplarını imzalayan yazarlarher akşam belirli saatlerde okuyucularla söyleşiyorlar. Böylece yazar-okur diyalogu sağlanmaya çalışılıyor.

Özellikle işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi dışında kendilerine perspektif arayan "sosyalist" yazarların bu olanaktan gereğince yararlanmasını diliyoruz. Sergiyi gezenlerin çoğunluk grubunu öğretmen-öğrenci ve memurlar oluşturuyor. Böyle olmasına karşın söyleşiler sırasında okurlardan ilginç görüşler geliyor. Görülüyor ki artık okur kendisine sunulan ne olursa olsun düşünmeksizin kabul etmiyor. Yapıtta kimi nitelikler arıyor. Örneğin kitap imzalatan bir okur şunları söyledi yazara:

"Benim görüşüm odur ki edebiyat sınıflarüstü bir oluşum dağildir. Yazar, eserinde sınıflararası çelişkiyi koymak zorunluluğundadır. Bugünkü edebiyatımızda ise bu yetersizdir.. "

Türkiye Yazarlar Sendikası yöneticileri ise başka değişik görüşler öne sürüyorlar. Sendika 2. Başkanı Şükran Kurdakul, sergiyi salt kitapların okuyucuya satıldığı, imzalandığı bir yer olarak görmekten öte Türkiye'te ilerici harekete sınırlı da olsa birkatkı işlevi yapmakla niteliyor. Bu görüşüne kanıt olarak ta çeşitli siyasal çizgilerden yayınların burada sergilenmesini gösteriyor. Kurdakul daha sonra, "Çeşitli sol çizgilerden yayınların aynı çatı altında sergilenmesi üzerinde yoğun çaba harcanan anti-faşist birliğin sınırlı da olsa yaşama geçmesi demek." diyor.

Başta belirttiğimiz gibi ilk gerçekleştirilen bu kitap sergisinin ikinci yılını yaşatmak birbaşarı. Ancak, mükemmel olduğunu da söylemek olası değil. Geçen yıl fazlaca görülen sergiyi bir ticaret alanı olarak değerlendirmek anlayışı kimi değişimleri olmakla birlikte sürüyor. Önümüzdeki yıl uluslararası bir plana getirilecek olan kitap fuarında bu eksikliklerden ve hatalardan arınılmasını diliyoruz.

BÜYÜK KATLİAMIN FATURASI KİMDE?

NECATİ SİYAHKAN

Irak'taki Barzani hareketinin 1975 yenilgisinden sonra savaşçı Kürt peşmergeleri silahı bırakmadı. Barzani'in kaçmasıyla dağınık gerilla savaşı halinde yer yer süren çarpışmalar ciddiye alınmıyor. Ancak eskiden beri Irak Komünist Partisi ile iyi geçinen Celal Talabani grubu SORAN denilen bölgede Celal Talabani' nin de üyesi bulunduğu Kürdistan Marksist-Leninistleri örgütü (KOMELA MARKSİST LENİNİSTE KÜRDİSTAN) (1) harekete hakim oluyor. Yine bu sırada Kürdistan Sosyalist hareketi (BUZUTNEWEİ SOSYALİSTE KÜRDİSTAN) (2) adlı örgüt ile eskiden aşiretlerin denetiminde bulunan K.D.P. (Kürdistan Demokrat Partisi)'ne bağlı olup, 1975 yenilgisinden sonra K.D.P.'nin aşiretçi yönetiminin emperyalizmin denetiminde olduğunu kavrayan ve K.D.P. den kopan milli nitelikteki Kürt Demokrat ve Yurtseverleri de ayrıca hükümetle savaşmaktadırlar. Hareketi yönetenlerin teorik ve ideolojik yetersizliği nedeniyle bu durum Irak Hükümeti ve daha önemlisi emperyalizm için ciddi bir tehlike değildir. Ancak 1977 sonlarında Irak Komünist Partisi'nin gittikçe sağa kaymakta olan Irak Hükümetinden ciddi olarak endişeye düşmesi ve üyelerinin öldürülüp hapse konulması sonucu Kürt ve Arap yakınlaşması sağlanıyor. Partinin deşifre olan üyeleri KOMELA'nın saflarında çarpışmaya başlıyor. Bu arada harekete ciddiyet kazandırılarak, ayrı ayrı çarpışan üç (Komela-Buzutnewe ve demokratlar) grubun yeni bir isim altında birleşmeleri sağlanıyor. Böylece Kürdistan Yurtsever Birliği (YEKİTİ NİŞTİMANİ KÜRDİSTAN) oluşturuluyor.

Arap ve Kürt sosyalistlerinin Irak'taki birleşmeleri bir yandan harekete ciddiyet kazandırıp, başarı şansını artırırken, diğer yandan emperyalist güçleri harekete geçiriyor ve bu noktada işe Savak-Mit ve CIA karışıyor.

TÜRKİYE'YE GELİŞ

YEKİTİ'nin denetiminde olan Irak'ın SORAN bölgesinde çarpışan kürtler ve azınlık arap sosyalistleri ikmal yapamamaktadırlar. Kendileri için stratejik bir önem taşıyan yine Suriye ile Soran bölgesinin arasında kalan ve en ilkel Kürt toplumunun yaşadığı BEHDİNAN bölgesini mutlaka almaları gerekiyor. Ancak bu bölgenin SORAN tarafından hareketle ele geçirilmesi coğrafi olarak mümkün görülmemektedir. Bölgenin işgali ancak Cudi dağları eteklerinden ve arkadan sarılarak mümkün olacaktır.

İşte bu amacla 1977 yılında SORAN'ın OAZADİZ denilen yerinde eğitim yapılıyor. Yine bu sıralarda ve İkinci MC döneminde (bu plan öğrenilmiş olacak) Türkiye'de hudut bölgelerinde Barzaniler yerleştiriliyor ve bunlar K.D.P.'nin adamları tarafından yönetiliyor. Bir yandan eğitim çalışmaları ile geçiş yolu planı yapılırken, diğer yandan İran ve Türkiye'de geçiş yolları üzerinde imha planı hazırlanıyor. Bu arada MİT-Savak-CIA birlikte çalışıyor. Yine bu sıralarda bilinmeyen bazı gizli ellerden İran ve Türkiye'den geçiş izni alınıyor.

HAREKET BAŞLIYOR

OAZADİZ yöresinde toplanan 700 kadar savaşçı genç ve komutan (bunlardan 100 kadarı Komela ve I.K.P. üyesidir) Irak-İran hududunu takip ederek Şemdinli İlçesi yakınından Türkiye'ye girmek üzere hareket ediyor. Bu sırada İran'da K.D.P.'nin geçici komitesinin başında Barzani'nin oğlu İdris bulunuyor. İlk anlaşma gereğince İran'da imha planının İdris komutasındaki geçici komite tarafından gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştı. Fakat bilinmeyen nedenlerle İran Hükümeti bunu gerçekleştirmek istemiyor,ancak uçaklarla bombalamak suretiyle bir nevi hudutlarından içeri girmelerini engelliyor. Bu nedenlerle Savak ve MİT'in arası açılıyor. Aynı tarihlerde Türkiye basını Savak'ı Kürt hareketine yardım etmekle suçluyor. Hürriyet Gazetesinin bu suçlamalarının 700 kişilik grubun Irak-İran hududundan geçtiği tarihlere tesadüf etmesi bir rastlantı değildir. Ancak bu baskılara ve suçlamalara rağmen İran Hükümeti katliamı gerçekleştirmiyor ve 700 kişilik grup Şemdinli ilçesinin yakınından Türkiye'ye giriyor.

Türkiye-Irak hududunu takip ederek Cudi dağlarına gitmeleri gerekirken yöreyi bilmediklerinden rehberleri kendilerini içeri doğru çekiyor ve basına da intikal ettiği gibi kendilerine geçiş izni veriliyor. Bu arada kürt aşiretleri arasında yoğun bir propaganda ile imha planı hazırlanıyor.

Grup Hakkari'nin 15 km. yakınına kadar, Baze, Kehe, ve Deze denilen köylerin bulunduğu yere kadar geliyor. Yorgun ve bitkin bir halde istirahata çekilirken, etraf aşiret kuvvetleri ile çevrilip ateş başlıyor. Yörenin yabancısı olan bu savaşçılar kendi aralarında bölünerek değişik yönlere doğru kaçıyorlar. Bu arada havadan helikopterlerle kaçanların yerleri tesbit edilerek gittikleri her köydeki aşiretler kendilerine saldırtılıyor. Sonuç olarak 5-6 kişinin haricinde kimse kurtulamıyor. Ancak bir kısmı teslim olarak esir alınıyor. Bu esir alınanların da arasında hemen bir ayırım yapılıyor. Parti üyeleri içlerinden çıkartılarak kurşuna diziliyor.Diğerlerinin akibeti meçhul kalıyor. Böylece 700 genç insan Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde yok ediliyor.

teninde gerek devletler hukuku ve gerekse Ceza Hukuku açısından olayın değerlendirmesini yapmıştı. Ancak önemli ve bence çok önemli bir konunun altını çizemeden bir takım gerçekleri görmek kolay olmayacaktır. Bir ülkede 700 insan imha ediliyor. Bu ülkenin hiçbir siyasi partisi (TİP hariç) hiçbir demokratik kuruluşu bu katliamın üzerine gidemiyor ve hatta duymamış gibi davranıyor. Büyük bir cinayet işlenmiştir: Barolar, savcılar, hukukçular nerede?

Uzun süredir doğu sömürgedir veya değildir tartışmaları ile sosyalist hareketi saptırmaya çalışan yayın organları ve dernekler nerde?

Demokrasiye hergün nutuklar dizen, siyasi partiler, sosyalistim diyenler, sosyal demokrasiyi savunuyorum diyen parlamenterler nerde?

Hep beraber aynı yerden idare edilir gibi veya ittifak kurmuş gibi olayın, katliamın üzerine sünger çekmek istemektedirler. Tıpkı emperyalist güçlerin istediği gibi. Tıpkı olayı tezgahlayan güçlerin istediği gibi. Tıpkı CIA'nın istediği gibi suçlu ve suskun.

FATURA KİMDE?

Büyük çapta düzenlenmiş bu katliamın sorumlusu değil, sorumluları vardır. Bu büyük faturayı kimler saklamaktadır?

İşçi sınıfı ideolojisine inanmamış onu özümlememiş, teorik ve ideolojik yetersizlik nedeniyle burjuvazinin kendilerine verdiği geçiş teminatına güvenen 700 kişi faturanın bedelini kanlarıyla ödediler. Faturanın kalan kısmı kimde!

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına söz veren, hem bu geçen şahısların ve hem de hükümetin güvenini kazanan kimdir? Acaba faturanın bir parçası bunda mı?

Daha II. MC döneminde Barzani'ye bağlı güçleri Şemdinli bölgesine yerleştirerek başlarına K.D.P. üyelerini koyan kimlerdir? Faturanın bir parçası bunlarda mı?

Demokrasi savunucusu Ecevit Hükümeti döneminde topraklarımızda 700 kişi katledilmiştir. TİP Başkanlık Kurulu'nun açıklamasına rağmen, bu konuda susan ve hatta bir açıklama gereğini bile duymayan Ecevit'te mi? Yoksa Ecevit'i bile susturan güçler mi vardır, bu güçlerde mi?

Doğu sömürge midir, değil midir tartışmalarıyla kafaları bulandırıp, sosyalist hareketi saptırmaya çalışanlar, üstlerine bir ölü toprağı serpilmiş gibi susmaktadırlar. Bu bir korku mu, yoksa faturanın bir kısmı bunlarda mı?

İşte tarihe malolan gerçek bir katliamın özü bu. Türkiye'de ve bizim topraklarımızda 700 kişi katledilmiştir. Katiller yok, sorumlu yok, soruşturma yok.

Basın susuyor,
Savcılar susuyor,
Demokratlar susuyor,
Yurtseverler susuyor,
İlericiler susuyor,
Doğulu şampiyonlar susuyor,
Parlamenterler susuyor,
Siyasi partiler susuyor,
Sosyalistim diyen gruplar, klikler susuyor,

Ve yalnız bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini veren TİP' konuşuyor. Ben de soruyorum: BÜYÜK KATLİAMIN FATURASI KİMDE?

(1) 1970-1971 yıllarında kurulan bu örgütün yalnız askeri kanadı bilinmektedir. Diğer çalışmaları gizlidir.

(2) Legal olarak uzun süre zayıf bir görünümle harekete katılan bu örgüt, Kamela'nın gelişmesiyle güç kazanmıştır.

Burjuvazi, kimi yerde doğrudan, kimi yerde de "kurtarıcılık", "ilericilik" veya "sosyalistlik" adına yola çıkanlar eliyle işçi sınıfı politik hareketinin gelişmesinin önüne engeller koyar, koymaktadır. Doğu'ya ilişkin olarak, özellikle 1971 TİP'nin bu alanda gösterdiği kararlılıkla etkinleşen ve gününüze kadar sürdürülen politikasının kitle tabanında yarattığı güvenin kırılması için bu yöreye özgü sapkın akımlara olabildiğince yol verildi. Burjuvazi ve sapkın akımlar elele vererek ve söz birliği etmişçesine "ya TİP Doğu sorununa yer vermiyor, 1971 TİP'in kapatılması yüzünden geriledi ve artık sosyal şoven oldu; ya da, 'sosyalistlik' maskesi ile özünde diğerleriyle aynı işlevleri yüklenenlere TİP'in sosyalist olmadığının ispatlanması için her türden yalanca ve tezvirata" başvurdu.

Gerek Türkiye İşçi Partisi Programı'nda ve gerekse Genel Başkan Boran'ın demeç ve konuşmalarında, ne burjuvazinin tehditlerine ve ne de Doğu'daki saçmaların gürültülü çıkışlarına ve tezviratlarına meydan boş bırakılmadı. TİP açıkça şu doğruyu bir kez daha kendi pratiği ile doğruladı. Söylenen ile yapılan işin çakışması ve bu çakışmanın tutarlı, kararlı ve korkusuzca sürdürülmesi. Bu karakter, yalnızca işçi sınıfı bilimsel sosyalist partilerine özgüdür. Niyet ne olursa olsun, tek başına kişi ve grupların böyle bir karakteri, özenmelerine rağmen, oluşturamamaları da bu nedenle rastlantı değildir.

Necati Siyahkan arkadaşımızın haklı olarak sorduğu soruyu, cevaplamaktan kaçmak isteyenler elbette olacaktır. Ama, Doğu ve Güneydoğu bölgesinde oynanmak istenen böylesine ciddi ve tehlikeli bir oyunun teşhirine de engel olunamayacaktır. Bu teşhir yalnızca burjuvazinin yapmak istediklerini değil, oynanmak istenilen oyuna figüranlık eden sapmaların da teşhiri olacaktır.

YÜRÜYÜŞ